

ATTERBOM, PER DANIEL AMADEUS

**Wilhelm Fredrik Palmblad :
minnesteckning / af P.D.A: Atterbom**

Stockholm
1853

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> eller boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

PALMBLAD

Part. Hist.
to
Almonys
(184)

Kungl. biblioteket

0 0000 000061647

Litt. his

Bihang

Sw.

till

Monoge.

SVENSKA TIDNINGEN.

(Pr.)

DAGLIGT ALLEHANDA I STOCKHOLM.

Nr 60, 1853.

WILHELM FREDRIK PALMBLAD.

Minnesteckning af P. D. A. Atterbom.

Män af utmärkta egenskaper, upprädade i parti-tider med offentlig och i en eller flera riktningar djupt ingripande verksamhet, kunna näppligen undgå, att af sina samtida högst olika bedömmas. Historien visar, huru föga man får påräkna, att bland den mängd af röster, som vid deras bortgång höja sig till doms, de snabbfärdigaste och högljuddaste alltid äro tillika de sannaste. Men hon visar ock, att sanningen har *sin* röst; och att denna — förr eller sednare — slutligen gör sig hörd. Äfven den ädle och snillrike man, åt hvars minne följande uppsats är egnad, skall omsider intaga sin plats bland föremålen för en rättvis pröfning.

Wilhelm Fredrik Palmblad, son af *Carl Fredrik Palmblad* och *Eva Catharina Fahlstedt*, föddes den 16 December 1788. Fadern, som under Pommerska kriget hade tjenstgjort såsom krigs-kommissarie, sedermera blifvit kronofogde och derjemte var ortens förnäm-

med Scrivers Sjalaskatt försmåddes icke; dock så, att andliga innehållet kastades öfver bord, men anekdoterna uppfiskades begärligt. För öfrigt intresserade mig *allt*, med undantag af Matematik; för hvilken mig alltid sinne fattats. Den informator, som jag hade längsta tiden, var djupt okunnig i Latinet; i Cicero och Ovidius stötte vi tidt och ofta på grund; och vanligtvis antogos vid explikationen mina konjekturer. Fransyska, Tyska och något Engelska lärde jag mig till en stor del på egen hand. Värre gick det med Grekiskan. Med min informator hade jag endast läst Johannis Evangelium och en läsebok: men nu föll i min hand Sophokles' Philoktetes; denna brann jag af lust att lära känna, emedan det var ett drama; detta var dock ett förtvifladt företag och kunde, oakadt de största ansträngningar, blott till hälften lyckas. Först slutligen hade jag den lyckan, att i en mycket kunnig och med godt hufvud begäfvad informator erhålla en säker vägledare. — Allt, som på mig gjorde intryck, sökte jag tidigt efterbilda. Redan vid tolf år skref jag skådespel (af hvilka ett blef uppfördt af skolgossar i Söderköping), noveller och orientalska sagor; öfversatte åtskilliga pjäser ur Molière och bitar ur latinska författare; skref, efter Adlerbeths anvisningar och egna iakttagelser, en Svensk Verslära; förfärdigade en jordglob, innan jag ännu sett en sådan m. m." Också tillägger han, efter underrättelsen att han i Mars 1806 blef Student i Upsala: "full af förtjusning, att äntligen erhålla det, hvar efter jag i min enslighet så länge suckat —

böcker, kunde jag nu riktigt frossa; men valet gjorde qval, emedan jag kände mig dragen åt så många olika riktningar." Han har glömt bifoga det i denna tafsa väsendtliga drag, att han genast i sina första student-år utmärkte sig, framför de flesta af den tidens studenter, genom ifrig läsning af litterära och politiska dagblad, tidskrifter, ströskrifter. Af de utländska sådana, på hvilka inom det Akademiska Läsesällskapet fanns tillgång, ägde snart knappast någon bland dess ledamöter en fullständigare kännedom, än denne nyankomne och föröfrigt obekante yngling, som dagligen sågs der i studier fördjupad, och som väckte deltagande på samma gång genom sin läsgirighet, sin ofärdighet, sitt bleka och efter den nyss öfverståndna sjukdomen ännu lidande, men intressanta utseende.

Våren 1807, i allmänhet för denna tecknings författare rik på anledningar till glädje, medförde äfven den största: Palmblads vänskap. Det ömsesidiga broders-namnet föreslogs och bekräftades med ett glas vin just på den dag, då de tillsammans, vid stora bordet i Consistorii Academici sal, skrefvo sitt latinska stilprof *pro Exercitio*. Ganska egen var anblicken af hans dåvarande hemlif: boende tillhopa med en broder, i hvars rum ständigt sorlade glammande, tobaksrökande, klaverspelande och upptågs-tillställande gäster, satt han, under allt detta, i hörnet af ett yttre rum uppkrupen i en säng, omgifven af sina kryckor²⁾, böcker och lexi-

²⁾ Under de första åren efter sin höftsjukdom nödgades han nyttja två kryckor. Alltifrån sommaren 1810 begagnade han blott en.

ka, tålig, stum och (såsom det tycktes) ostörd. Vårt nu begynnande dagliga umgänge fortsattes med oinskränkt förtrolighet alltifrån den tid, då han, efter ett halft års frånvaro i hembygden, med våren 1808 till Upsala återkom. Kärleken för Vitterhet öfverhufvud, äfvensom särskildt för den äldre Svenska och den vid denna tidpunkt i sin högsta lifskraft blommande Tyska, var då bland hans litterära böjelser den herrskande; och denna likstämmighet införde honom genast i de ynglingars krets, hvilka redan under hösten 1807 hade stiftat det poetiska sällskapet "*Musis Amici*." Han var för dem ett i hvarje afseende herrligt fynd: såsom person, genom sin karakters allvar och strängt sedliga renhet, sin viljas kraft, sitt lynnes orubbliga jemvigt, sin godmodigt humoristiska qvickhet, sitt varma och trofasta hjertelag; såsom medarbetare, genom en brinnande nitälskan för sällskapets ändamål; en inbillning, som utan rast alstrade planer till dess befordran; en beläsenhet både i antik och i ny-europeisk litteratur, som, i förhållande till hans ålder, kunde redan kallas utomordentlig; en framställningsgäfv, som bebådade framförallt den blifvande mästerlige prosatören. Bredvid Tysklands vitterhet studerade han företrädesvis Greklands, och var äfven genom särskilda forskningar i de fornklassiska språkens Metrik kärkommen för ett förbund, bland hvars älsklingstankar var, att visa vårt sköna modersmåls lämplighet för de vackraste så af antika, som af romantiska versformer. I allmänhet eldades han vid denna tid af den önskan, att blifva Sveriges Voss.

7

För att dertill öfva sina krafter, hade han metriskt öfversatt sin förebilds "Luise," jemte Kosegartens "Ritogar och Wanda," samt åtskilligt af Odysseen, och börjat sträcka samma åtgärd till de alexandrinske Homeriderne Tryphiodoros, Koluthos och Kointos. Texten af Tryphiodoros och Koluthos afskref han sjelf, och med mycken sorgfällighet; hvilket må nämnas såsom betecknande för den jernflit, som hos honom var i unga och gamla dagar oförändradt densamma. Ägande i det samfund, hvars medlem han nu blef, de största lingvistiska och historiska kunskaperna (liksom Elgström de största filosofiska), var han tillika den praktiskt förståndigaste; och gaf, i följe deraf, innan kort åt sällskapet en betydligt förbättrad organisation, eller blef dess egentlige lagstiftare. Dess i handskrift kvarbefintliga handlingar, som härom bära vittne, intyga äfven genom den sång i sapphiskt versmått, hvarmed han lyktade sitt inträdestal, att han jemväl för "original-poemer" var utrustad med större gåfvor. än han i sin biographi har tillerkänt sig. Hans tankar om sig sjelf voro i grunden lika blygsamma, som hans förhoppningar om vännernes verksamhet stora. Detta sednare yttrade sig ock i hans ifver att understödja det förslag, hvarigenom samfundets anspråkslösa benämning omsider förbyttes till det onekligen stolta, men (i sin innersta mening) ändock mera sträfvan än anspråk uttryckande namnet "Auroras förbund."

Det var för att befrämja nyssnämnda samfunds ändamål, som han, tillsammans med

en annan förbundsbroder (*Axel Stenhammar*), vid slutet af 1809 köpte och den 1 Juli 1810 tillträdde det Akademiska Boktryckeriet i Upsala; hvilket han sedan i tjugufem år, hvarunder compagnon tvenne gånger ombyttes, förestod med sorgfällig omtanka och mycken — ehuru (naturligtvis) ej utan läropenningar förvärfvad — affärs-skicklighet. Vid samma tidpunkt började från detta tryckeri utgifvandet af tidskriften *Phosphoros*, hvar-efter snart följde *Poetisk Kalender* och *Svensk Litteratur-Tidning*; och i alla dessa, äfvensom i det mera kortlifvade Stockholmska tidsningsbladet *Polysem*, blef hans offentliga författar-verksamhet synlig på ett sätt, som genast, i både allvar och skämt, röjde en af den nu framträdande "Nya Skolans" yppersta förmågor. Bland hans bidrag till *Phosphoros*, förtjena flera ännu med utmärkelse nämnas: så hans öfversättningar från *Äschylos* ("Den fjettrade *Prometheus*," med sina lärda och sinnrika "Anmärkningar"), från *Tryphiodoros* ("*Ilios' Eröfring*"), från *Odysseen* ("*Odyssevs bland Kykloperne*"); så hans (af *Adlerbeth* själf genomsedda och gillade) "*Svenska Verslära*;" så hans med en värtalig exposition af *Fru Staël-Holsteins Corinne* slutande "*Dialog om Romanen*," hvars skrifart är ej mindre liflig och angenäm, än innehållet är i flerfaldig måtto karakteristiskt för den begynnande nya tidens åsigt. I allmänhet var *Palmblad* den minst utvecklade bland medarbetarne i denna fyraåriga tidskrift; hvars upphörande just vid den tidpunkt, då den börjat genombryta sina första morgondimmar, för-

anleddes af beslutet att låta den efterföljas af en mognare, kallad *Eos* eller *Aurora* (ett beslut, som några år längre fram verkställdes med namnet förändradt till *Svea*). Enhvar, som vet något om Svenska Litteraturens ställning närmast före dessa ungdomliga försök, vet äfven, att han redan i de skrifter, som nyss blefvo nämnda, öppnade banor, som då voro dels föga beträdda, dels alldeles nya. Att detta gäller om hans i Poetiska Kalendern införda "Noveller," synes dock vara mera bekant, ja allmänneligen erkändt; och man säger ej förmycket, om man påstår, att "Amala" och "Holmen i Sjön Dall" ej blekna vid sidan af sjelfve Tiecks "Elfvor," hvilka han der i en ypperlig öfversättning gaf dem till sällskap. Derjemte skall ej glömmas, att det hufvudsakligen var *han*, som genom sin lärda och kritiska mångsidighet, sin oegenlyttiga sjelfsupoffring, sin jättestarka arbetskraft förskaffade den Svenska Litteratur-Tidningen en lifstid af nära tolf år (1813—1824), — en längre, än någon annan rent litterär tidning i Sverige förut och efteråt mäktat uppnå. Också må anmärkas, att så väl den, som Poetiska Kalendern, hvars egenskap att vara den (till tiden) första svenska "Musen-Almanach" likaledes förenades med den att vara den hittills mest långlifvade (1812—1822), upphörde blott af det skäl, att utgifvarne hade fördjudat sig i utbildandet af större arbeten, till hvilka de ville mera osöndradt sammanfatta sina krafter.

En summarisk framställning af dåtidens trefaldiga brytnings-tillstånd, såsom på samma

gång ett *poetiskt*, ett *vetenskapligt* och ett *religiöst*, har Palmblad sjelf gifvit i berättelsen om sin lefnad; med sednare tillägg om ett och annat, i en biographisk uppsats öfver Wallin 3). Hans slut-ord i ämnet må här, från båda dessa ställen, till ett helt sammanfogas. "De enklaste satsar och meningar," — säger han, — "som nu äro en allmän egendom och betraktas såsom axiomatiska, voro den tiden paradoxer. Men just emedan åtminstone de flesta af dessa meningar nu äro så i allo antagna, att de blifvit trivialiteter, kan det yngsta släktet icke ana, att man på sådant behöfde förspilla tid och krafter, eller att så dagsklara sanningar då hade så godt som hela allmänheten emot sig." (På lika sätt förhåller det sig med tonarter, versformer, språkformer, bilder, som i den tiden ansågos för både osvenska och obegripliga, men nu äro i allmänligt bruk och omlopp, — till och med hos dem, som efter hörsagor fortplanta ropet mot deras upphofsmän). "Ej blott de lyten, öfverdrifter och andra ofullkomligheter, som vidlådde den nya bildningens första uppträde, kastades under den fördömelse, som blef fästad vid namnet "Phosphorism;" dit hänfördes äfven det, som i denna bildning utgjorde sjelfva kärnan och grundpelarne. Det ena med det andra kallades för "Tyskeri," eller "tysk härmning;" och någongång hör man än i dag samma beskyllning upprepas. Med alldeles lika rätt, och alldeles lika orätt, skulle samma förebråelse kunna rigtas mot

3) "Biographiskt Lexikon," B. XIX: 3, sid. 325—328.

den Franska nya skolan; mot den Engelska 4); mot de vittra revolutioner, hvilka sedermera i Italien, Spanien, Polen o. s. v. ägt rum. Men dessa företeelser, med sitt städse mera omringripande sammanhang, äga djupa gemensamma grunder och rötter i en inre och för den europeiska bildningens vidare utveckling allmän nödvändighet. Att denna nödvändighet först uppenbarade sig i Tyskland, var en följd af omständigheter, som lätt kunna förklaras. Men att den härifrån utgångna eller väckta grundåsikten af Vitterhet, af Poesi, af Filosofi, innebär en bildning, som, just därför att den i grundbegreppen är *äkta universal*, syftar i sin verklighet öfverallt att blifva *äkta national*" (eller att just af det egna ste, äldsta, bästa inhemska dana sig en fullt själfständig skepnad), — "det har redan allestädes visat och bekräftat sig. Önskligt hade visserligen varit, att den strid, som uppstod, kunnat genomkämpas utan personlig bitterhet, förkättring och hat. Den äldre skolan var en naturnödvändig — och i *sin* art aktningvärd — länk i kulturens utveckling; orättvisan å Phosphoristernes sida bestod deruti, att de icke insågo detta. Ändtligen blef man dock å bägge sidorna billigare, och fann skäligt, att förena sig omkring gemensamma dyrbara bildnings-interessen; flerahanda förhållanden undergingo ändring, dels genom dödens, dels

4) Förf. har glömt den Danska; som likaledes i många år var föremål för samma tillvitelse. Huru mycket Tysklands litteratur har inverkat på Scott, på Coleridge, på Wordsworth, på Shelley och Byron, på Carlyle o. s. v. (äfvensom i Amerika på Emerson, med flera), torde ej behöfva erinras.

genom lifvets inverknings; och således här omsider skett helt naturligt, att (såsom Tegnér yttrade till Atterbom vid dennes inträde i Svenska Akademien) "den *Nya Skolan* flyttat in i den Gamla."

Hvad härom kunde bifogas, må lämpligare sparas till framdeles utkommande anteckningar, som enkom skola egnas åt ifrågavarande tid, eller åt den *svenska* utgreningen af hvad man i Europa öfverhufvud kallat den "Roman-tiska" Skolan. Men till dess behöriga skildring fordras, att jemväl af hennes samtliga europeiska utgreningar gifva en inledande öfversigt, som utgår från klar uppfattning af hennes upprinnelse, hennes innersta betydelse, hennes hufvudsakliga syftningar och skapelser. Ty endast ur en sann genomskådning så väl af hennes verkliga väsende, som af de ställningar och förhållanden i hvilka hon uppträdde och utbildade sig, kan riktigt inses, både hvad hon uträttat och hvad hon förfelat; så i Sverige, som annorstädes. Till kretsen af hennes inhemska företeelser höra, såsom bekant är, ej blott de författare, som utgingo från Auroras förbund; den omsluter jemväl Stagnelius, Götiska förbundet, Manhemsförbundet, och så vidare; och så väl öfver släktbanden mellan dessa författare och författargrupper, som öfver hvar och en särskildt betraktad, skall först ifrån en dylik framställning spridas ett ljus, hvarförutan de aldrig kunna bedömmas annorlunda, än blott enligt hvarjehanda hit och dit fladdrande hugskott. Det har vid ordandet om den såkallade "Roman-tiken" gått här, som i sjelfva Tyskland:

att med personliga (och slutligen framförallt politiska) antipathier har förenat sig en förunderligt liten sakkännedom. Blott i någon mån kan den sistnämnda vara ursäktlig: nämligen genom föremålets skenbart Proteus-artade beskaffenhet. Grundväsendet af dess mångformiga skepnad var en *aning*, hvars makt lik en vårvind genomgrip det dåvarande unga slägtets lif och förhoppningar; men i hvars innehåll onekligen låg en möjlighet af lätt till förvillelser ledande flertydning. Helt naturligt var derföre, att slik flertydighet skulle framträda i mån af dess ungdomliga bemödanden till utveckling. Man lefde i kamp för en sak, som, i det hela god, likväl alltifrån begynnelsen var blottställd för flerfaldiga onda inflytelser; en strid, både mot yttre och mot iure oklarhet; ett länge fortfarande gäsningstillstånd af nya, från alla håll öfverströmmande kunskaps- och bildningsämnen; vid ljusningar af utsigter, som först småningom kunde fullkomligare dagas, och under nödvändigheten att skapa ett i viss mån nytt språk för känslor och tankar, som i det då gällande skriftspråket saknade uttryck. Redan äro många år förslutna, sedan *Geijer* 5) om Palmblad och hans medbröder utlät sig: "Hvad de i ungdoms öfvermod förbrutit, har endast skadat dem sjelfva; hvad de ägde och verkade sannt och godt, känner jag; och *det* skall förblifva." Möjligen skall någongång hans förutsägelse befinnas hafva inträffat. Om detta "sanna och goda" var morgonrodnaden af en bättre fram-

5) I företalet till "Samlade Dikter af *Vitalis*."

tid, eller aftonrodnaden af en bättre forntid, eller en midsommarnattsdröm som sammanband bäggedera, skall tvifvelsutän då kunna afgöras. Visst är, att ingenting derom blir afgjordt genom det slags domare, som ännu envisas att anse alltsammans för en feberyra, i hvilken några tyska fantaster narrat några svenska till efterföljd. Näppligen torde kunna nekas, att just ur den skola, som nu för sina ensidigheter klandras af en sjelf flerdubbelt ensidigare, har utvecklats ett litterärhistoriskt betraktelsesätt, der hvarenda företeelse af sanning och skönhet, ja af blotta utkastet eller anlaget dertill, njuter ett liberalare och fullständigare erkännande, än någonsin tillförne varit möjligt. Och om så är, — då kan väl icke förmodas, att hon sjelf skulle omsider förblifva det enda föremål, till hvilket rättvisa och tacksamhet aldrig finge sträcka sig.

Ännu en anmärkning. Man beklagar, att vår litteratur har först alltför mycket erhållit en *fransysk*, och sedan alltför mycket en *tysk* uppfostran; det är hög tid, säger man, att derpå följer en *engelsk*; och man gläder sig, att se engelska mönster undantränga de tyska. Läsas nu verkligen allmännare, än under den näst föregående perioden, icke blott engelska mode-romaner och feuilletons-varor, utan framförallt de stora klassiska författarne i poetisk, historisk och politisk litteratur, uppifrån Englands äldsta tider ned till dess nyaste: så kan icke mången underrättelse lifligare glädja den, som sjelf, alltifrån sina unga år, har-att tacka Englands skaldar och häfdateknare för en

mängd af sina dyrbaraste själsnöjen. Rådligt är i alla fall ständigt, att "pröfva allt och behålla det bästa;" och af det *bästa* i Tysklands litteratur synes man, sannerligen, ännu hafva mycket öfrigt att lära. Hvad vår egen litteratur beträffar, så önska vi dock, att den må bli hvarken tysk eller engelsk, utan — *svensk*; och såsom sådan (enligt en förhoppning, som vi redan för många år tillbaka yttrat) "mid emellan Tysklands och Englands intaga en ställning, lika sjelfständig som ärorik." Det är denna plats, som Gud och Naturen henne anvisat. Till slitiga engelska studier uppmåna emellertid jemväl vi. Bland mycket annat godt, skola de kanske äfven medföra det yppersta: att af Engelmännerna lära oss kärlek för det inhemska, mod att vara Svenskar och icke apor, vördnad för fädernes lagar och inrättningar, och sed att till afhjelpande af dessas brister använda i främsta rummet det enda, som *verkligen* hjälper, — en ädel (så enskild, som offentlig) personlighet, en högsinnad medborgar-anda, en redbar och stor folkskaraktär.

Så tänkte äfven den man, hvars minne vi här teckna; och hvars stora beläsenhet i Englands historiska och politiska litteratur visserligen omsider växte på någon bekostnad af hans ungdoms interesse för dess poetiska, men dock ännu i hans sista dagar ingalunda försmådde näring från engelsk vitterhet. Tvärtom: det är för alla hans umgängsvänner bekant, att han företrädesvis bland detta lands nyaste romaner valde, hvad han, efter dagens mödor, på sena ledighets-timmar läste till förfriskning.

Redan under det tidskifte, hvars betraktande vi härmed tillryggalagt, utvecklade sig förförigt hans rastlösa och mångsidiga arbetsförmåga på det ända till hans lefnads slut fortfarande vis, som tvifvelsutän ägt få sina likar. En egen liten episod deraf var hans beredelse till examen för Magister-promotionen 1815. Under en tidpunkt, då han för detta ändamål knappt fick använda tvenne timmar af dygnet, och då han tillika inom sig bar en för de flesta förborgad börda af stora ekonomiska bekymmer, skötte han sina tentamina med samma jemnmod, som sitt författarskap och sin alltmera utvidgade boktryckeri- och förlagsrörelse, — af hvilka ingendera genom dem syntes lida något intrång. Den sistnämnda, härmed han snart nog äfven förknippade bokhandel, steg småningom till en betydighet, som gjorde den i vårt fädernesland till den andra eller tredje i ordningen. Allt detta, hvartill sedermera kom att han (såsom akademisk Adjunkt i Historien och Statistiken) bestridde den Historiska Professionens åligganden i nära tre år, hindrade honom lika litet från bestyret med Svenska Litteratur-Tidningen och från romantiska utflygter i Novellens rymder, som från de vidsträckta studier i Asiens geographi och fornhistoria, hvilkas första frukter blefvo synliga såsom bidrag i tidskrifterna *Hermes* och *Svea*. Sådan är den uppsats "om Persernes fornhäfder," som infördes i den (af Hammarsköld och Almqvist utgifna) förra; sådana äro, i den sednare, afhandlingarna "om Hinduernes fornhäfder;" — "om Tibet;" — "de Europeiska folk-

slagens häfder före Herodotos;" — "om Hinduernes Dramatiska Poesi." Snart beledsagades dessa äfven af åtskilliga större vetenskapliga verk, till hvilka de alla varit förberedande åtgärder. Och under allt detta förblef han oförändradt den upprymdaste umgängsvän, den fryntligaste värd, outtömlig i meddelsamhet och qvickhet; — särdeles i de till hans dagordning hörande afton-samqväm, der, under det låga taket af hans första boktryckar-boning, ömsom de glädtigaste, ofta jemväl sinnrikaste samtal vexlades, ömsom de förträffligaste saker ur Goethe, Schiller, Tieck, Achim von Arnim, Fouqué, Walter Scott m. fl. förelästes, i ett rum så trångt, att stundom en och annan af sällskapet måste lägga sig på golvet.

Sin akademiska tjenstemanna-bana började han först 1822, såsom Docens i Svenska Historien. Han befann sig då på sitt trettiondefjerde år; ingen kunde säga, att han fjäskat efter befordran. Då han derifrån 1827 uppflyttades till Historiska Adjunkten, kunde ej heller någon anmärka, att han icke på detta fält grundligen speciminerat. Han hade då nämligen utgifvit, jemte dissertationerna *De rebus Babylonis et originibus Chaldæorum* (1820) och *De Buddha et Wodan* (1822), tillika med den litterär-historiska *De ingenio Ætatis Argenteæ Hispano* (1826), samt de båda förutnämnda afhandlingarna om Hinduernes och Persernes fornhäfder, äfven det första af sina större verk *Palästina, geografisk, archäologisk och historisk beskrifning* (1823), första delen af sitt ännu större *Hand-*

bok i *Physiska och Politiska, Äldre och Nyare Geographien* (1826), och första delen af sin *Lärobok* i samma ämne (1825). Med beskrifningen af Palästina ville han egentligen känna sig för, huru mycket deltagande hos allmänheten han kunde påräkna för det nya, både mera lefvande och mera vetenskapliga sätt att behandla Geographien, åt hvilket — såsom sin käraste tanke — han då redan i tio år (eller alltsedan 1813) hade egnat all den tid, som han från annat funnit utväg att inspara. Hade han lefvat i Tyskland, så skulle han således kommit att stå vid *Ritters* sida såsom liktidig meduppsinnare af detta nya sätt, som har utvidgat Geographien till på samma gång physiographisk, ethnographisk, kulturhistorisk och statshistorisk vetenskap; eller för alltid gifvit henne det förhållande till Naturen och till Menniskans historia, hvarom ock titeln på *Ritters* viddberömda verk innebär antydningen 6). Det bifall, som emottog "Palästina" och under de följande åren framkallade tvenne nya upplagor deraf, eldade till utförande och utgifvande af det stora geographiska arbete, i hvilket nyssnämnda bok upptogs såsom dess andra del (1829). Emellertid hade han ej blott längesedan insett, huru föga ändamålsenliga de i Geographien dittills nyttjade läroböckerna voro; han hade tillika, då han såsom Historisk Adjunkt blef ledamot af en "Comité för Student-examen," fått tillfälle att skönja, huru detsamma likaledes gällde om

6) "*Erkunde im Verhältniss zur Natur und zur Geschichte des Menschen.*" Dess första upplaga, som i två band omfattade Afrika och Asien, utkom i Berlin 1817—18.

de brukliga läroböckerna i Historien. Frukterna blefvo ett *Utkast till Fäderneslandets Geographi* (1829); *Berättelser ur Gamla Historien* (1830); *Minnestafla öfver Sveriges Regenter* (1831); *Lärobok i Nyare Historien* (1832); slutligen en omarbetning af hans *Lärobok i den Physiska och Politiska, Aldre och Nyare Geographien* (1834). Nästan alla dessa äro sedermera i flerfaldiga upplagor återutgifna, vid våra flesta läroverk till allmän undervisning använda, och erkända för ett värde, som väl ännu länge torde förblifva öfverträffadt. — Endast af hans (i alla betydelser) stora geographiska hufvudverk, hvar af en tredje del utkom 1832—33, en fjerde del 1834, och en femte dels första afdelning 1837, blef ingen ny upplaga nödig. Sällan har väl dock ett i och för sig sjelft mera intressant innehåll trädt läsaren till mötes i en behagligare framställning. Också hörde man, af gamla och unga, denna bok allmänneligen prisas. Men blott derigenom, att hans skolböcker godtgjorde de förluster, som det egentligen vetenskapliga arbetet medförde, sattes han i stånd, att en tid framåt fortsätta detta; för sitt eget nöje och för den allmänhets, af hvilken han fann sig belönad, väl icke genom köparnes talrikhet, men genom det bildade omdömet och den rena kunskapskärlekens bifall.

Så utrustad till Geographi, som han, har ej heller mången varit. Detta studium var hos honom en lidelse, lika mäktig, som ursprunglig; det var hans herrskande passion. Hela hans lefnad igenom, från de första åren till de sista, sväf-

vade hans fantasi på ströftåg i främmande länder, i allägna världsdelar, och var slutligen i dem alla förundransvärdt hemmastadd. Särdeles till Orienten, samt enkannerligen till Egypten, Mindre Asien, Persien och Hindostan, kände han en aldrig aftynande dragnin, som utan tvifvel, i fall ej den kroppsliga ofärdigheten mellankommit, skulle fört honom ut på verdensresor och gjort honom till en ny Herodotus, Marco Polo, Chardin eller Kämpfer. Ty föröfrigt ägde han, till en resande af detta slag, alla erforderliga egenskaper: nämligen, bredvid den brinnande skådningslusten och den redan förvärfvade kunskapsmängden, en stark helsa, en beslutsam och orubblig vilja, ett oförstörbart sinneslugn, ett alla faror trotsande mod, en liflig kärlek för äfventyr, en outtröttlig ihärdighet att för sina syftsmål allting umbära och försaka. Nu var han af sitt öde anvisad, att endast ur böcker och chartor inhämta de lockande ländernas kannedom. Sådan var källan till Palmblads böjelse för Geographien. Också har, alltsedan Atlantikern Rudbeck, ingen Svensk — icke ens Ödman — ägt en så ofantlig beläsenhet i jord- och resebeskrifningar, så i de äldre och äldsta, som i de nyare och nyaste tidens. Men icke blott derom vittnar hans geographiska arbete; icke heller blott om den omätliga flit, som vid materialiernas hopskaffande, pröfvande, jemförande, ordnande, sammansmältande blifvit använd. Det vittnar derjemte om den snilleblik i uppfattning, den åskådlighet i både insigt och meddelning, det poetiska sinne och konstnärskap, hvarmed han förmår både för

sig och för läsaren göra närvarande, hvad han dock sjelf betraktat endast genom fantasiens öga och lärdomens fjerrglas. I framställningens konst är han därför Ritter helt och hållet öfverlägsen. Således äfven i språkets klassiska skönhet: som åt det storartade och esomoftast praktfulla ämnet öfverallt gifver en trogen och färgrik återspeglung.

Men vi skriva ej här en recension. Tilläggom blott, att genom *Allgemeine Geographische Ephemeriden*, som meddelade i öfversättning en af detta verks afdelningar, blef det äfven i Tyskland bekant. Ritter satte på dess författare ett stort värde, och gjorde honom engång i Upsala personligt besök.

Att detta verk ej fick fullbordas, var en olycka, hvars grund onekligen låg i den förändrade lefnadsställning, som uppkom, då författaren 1835 utnämndes till Professor i Grekiska Litteraturen. Men om verkliga beskafeheten af denna förändring har en alldeles skef eller förvänd mening kommit i omlopp. Kortast uttryckt, lyder denna mening så, som vi här anföra den ur en "liberal," men mot Palmblad vänligt sinnad tidnings-artikel 7): "af rent ekonomiska orsaker tvangs han i äldre år, från sitt älsklings-studium, in på en bana som han redan förut öfvergifvit, till dubbel förlust för universitetet. — som gick miste om två utmärkta personligheter, Palmblad såsom *geograph* och en af hans medsökande såsom *grek* — samt för svenska litteraturen." Den, som skrivit dessa ord, har dervid förmodligen haft

i sigte hvad Palmblad sjelf berättar, att han från sitt geographiska verk "sörjande tog afsked, hindrad från dess fullbordan genom omtanke på framtiden, emedan utsigterna till akademisk befordran å det historiska fältet voro svaga." Men i uttydningen har inblandat sig åtskilligt missförstånd. Sannt är, att han, såsom numera husfader för en familj, ansåg sig finna en större ekonomisk trygghet i den nödortfuga (ehuru ganska knappa) bergning, som en Professors-lön innebär, än i den visserligen ofta rikligare, men alltid äfventyrligare och bråksammare, som kan vinnas genom en vidlyftig boktryckeri- och bokhandelsrörelse; helst då en person, som dock i främsta rummet är litteratör, svårligen kan undgå, att vid det tidsödande bestyret dermed tröttnas och ledsna. Sannt är vidare, att om vid universitetet två professioner i Historien hade funnits, af hvilka t. ex. en i Allmänna Historien och Geographien varit ledig, så hade Palmblad säkerligen både sökt och erhållit den, — utan att hans rättighet dertill blifvit af någon ifrågasatt. Men deremot är det hvarken sannt, att han återfördes till Grekiska litteraturen blott och bart af ekonomiskt intresse; eller att han någonsin hade lagt dithörande studier å sido; eller att han icke var den högsta lärare-befattningen i denna kunskapsart fullkomligt vuxen. Dessa studier hade icke blott under hans sex första akademiska år varit hans förnämsta, — såsom hans öfversättning af en äschylisk tragedi m. m. tillkännagaf; han hade sedermera, till gradualafhandling, utgifvit begynnelsen af de "Supple-

menta in Lexica Græca," hvilka han, längre fram, såsom Professor fortsatte; han hade under alla de följande åren, vid sina forskningar i de äldsta folkslagens geographi och historia, oupphörligt läst grekiska författare; han hade i handskrift utarbetat en utförlig beskrifning öfver Grekland; han hade under tvenne terminer af den tid, då han förestod de offentliga historiska föreläsningarne, kommenterat de första böckerna af Herodotus. Hvad *åldern* beträffar, var han ännu i en mans kraftfullaste, då utnämningen, som länge (säger han sjelf) väge mellan honom och en "förtjent mädsökande," omsider afgjordes enligt hans önskan. — Det må vara idealet af Philolog, att med lika fullständig detalj-kunskap omfatta sin litteraturs både *språkform* och *innehåll*; men erkänna måste man ock, att motsvarigheten till detta ideal, eller ett jemnhögt mästerskap i Philologiens samtliga beståndsdelar, har i alla tider varit ytterst sällsynt. Allbekant är, att hos de flesta philologer har den specielt lingvistiska beståndsdelan en öfvervigt, som ofta ledt till en ensidig och ihållig formalism. Men om vi säga, att Palmblads styrka låg mera i den ästhetiska, mythologiska, archäologiska, historiska sidan af sitt föremål, än i dess rena lingvistik såsom blott i och för sig sjelf betraktad: så säga vi dermed för ingen del, att han såsom grekisk lingvist var för sin plats underhållig eller otillräcklig. Sakens förhållande är helt enkelt detta: att han, möjligen, i grekisk *språkkänedom* ägde — jemväl inom Sverige — en och annan öfverman; men deremot, i omfattande

och fruktbarande kannedom af grekisk *litteratur*, inom Europa icke mången jemnlige.

Han sålde nu sin hälft i Akademiska Tryckeriet; ett par år derefter, sina förlag: och hängaf sig åt sitt nya värf med en ifver, som snart afven på detta fält uppreste varaktiga minnesmärken af hans snille och lärdom. Ej nog, att han punktligt ombesörjde sina föreläsningar, dem vi hört kunniga unga män, som varit deras åhörare, enstämmigt berömma; att han tenterade och examinerade med ej mindre noggrannhet, än humanitet; att mera Grekiska lästes i Upsala under hans tid, än under båda hans närmaste föregångares. Äfven inför en opartisk framtid, som har glömt hans dagblads-belackare eller åtminstone icke låter sina domar af dem förestafvas, har han, så genom sin "Grekiska Fornkunskap," som genom sina metriska öfversättningar af Greklands båda största tragiska skalder, tillfyllest ådagalagt, hvad han jemväl inom *detta* område var. De sednare — eller *Sophokles' Sorgspel* (1833—41) och *Aischylos' Sorgspel* (1841—44) — utmärka sig framför de berömdaste af dylika Tyska (t. ex. *Solgers*) genom en klarare uppfattning af begreppet *poetisk trohet*, än i allmänhet är vanlig hos den från Voss utgångna öfversättar-skolan; hvars grundsatser han sjelf i sina tidigaste ungdomsförsök hade oinskränkt hyllat. Såsom prof på hans konst att utan ringaste modernisering, men med full ledighet och innerlighet återgifva den antika karakteren, må man läsa t. ex. i de sophokleiska sorgspelen hans tolkning af den vidtberömda monolog, då Ajas

ämna kasta sig på sitt svärd, eller den ej mindre frejdade chorsång, som lofprisar skaldens födelseort Kolonos. Emellertid ägde dock alltid Äschylos första platsen i hans kärlek.

I den bok, åt hvilken han gaf den enkla titeln *Grekisk Fornkunskap* (1843—45), fick man emottaga ett skriftverk, som ej blott genom föredragets behag, utan och genom innehållets ymnighet, genom undersökningens flit, genom det sjelfständiga i pröfningen af andras åsichter och det betänksamma i framställandet af nya, täflar med de bästa utländska behandlingar af samma föremål. För hans vänner kunde sådant ej synas öfverraskande: detta fält var egentligen blott en ny särskild tillämpningsrymd för hans geographiska och ethnographiska forskningslust. Hvad han sjelf tänkte om boken, har han utan all hycklad blygsamhet yttrat i dessa slutord af sitt Företal: "Jag har nu angifvit både det mål, hvar till jag syftat men icke anser mig hafva hunnit, och tillika de synpunkter, från hvilka detta arbete önskar blifva bedömdt. Jag har likaledes angifvit de svårigheter, som framställa sig för ett sådant företag; med önskan, att, om bokens ofullkomligheter läggas i ena vågskålen, dessa må läggas i den andra. När den fullständigt hinner utkomma, hafva nio år förflutit sedan jag dertill började samla materialier och lägga hand vid utarbetandet. Kanhända hade nio andra år behöfts, för att undanröjda de flerfaldiga brister, hvarmed den är behäftad; så vidt de nämligen genom flit och ansträngningar kunna afhjelpas. Men då behofvet af ett sådant arbete inom vår litte-

ratur är så stort, och lifvets varaktighet så kort, har jag ej längre velat uppskjuta dess allmängörande; helst ovisst vore, huru snart efter mig komme en efterträdare, som åt detta svåra värf ville egna så mycken tid och så långa mödor. Det understöd, som H. Kongl. Majestät ur allmänna medel täckts lemna till detta verks utgifvande⁸⁾, har dessutom dertill ålagt mig en särskild skyldighet." — Förtjentare och ändamålsenligare kunde bemälda understöd icke lemnas. Att undantränga denna archäologiska handbok genom en fullkomligare, är, i alla fall, visserligen tänkbart. Att det dock icke är lika lätt verkställbart, torde just de djupaste kännare i ämnet villigast medgifva.

Ännu fann han likväl tid, att i flera riktningar använda sina mångsidiga författargåfvor. Detta kan icke förvåna hos en man, i hvars natur, liksom i Olof Rudbecks, sjelfva förmågan till slik mångslöjd var en omotståndlig maning till öfverlåtande åt dess kallelse. I tidskrifterna *Skandia*, *Svenska Litteraturföreningens Tidning* och *Mimer*, som af ett literärt sällskap utgåfvos under åren 1833—40, deltog han derföre med verksammaste nit; några år sednare framträdde han med tidskriften *Läsning för Bildning och Nöje* (1847—48), och derjemte med tidningsbladet *Tiden* (1847—51), hvilkas redaktör han ensam var; utan att dymedelst hindras från det 1835 började utgifvandet af *Biographiskt Lexikon öfver namnkunniga Svenska Män*, — ett ej mindre

⁸⁾ 1000 Rdr Banko.

vidlyftigt än värderikt och oundärligt verk, af
 hvars lefnadsteckningar han sjelf har skrivit
 ett ganska stort antal, och vid sin död kvar-
 lemnat endast bokstäfverna X—Ö att af an-
 dra fyllas. Visserligen kan man frestas till
 häpnad, när man vet, att han, bredvid sina
 egna tidskrifter, äfven medhann att med flera-
 handa uppsatser bidraga till åtskilliga andra:
 dels inländska (såsom *Svenska Biet* och
Frey), dels utländska (såsom *Blätter für
 Litterarische Unterhaltung*, *Leipz. Allgemeine
 Zeitung*, *Ersch's* och *Grubers Encyclopädie
 der Wissenschaften*, *Brockhaus' Conversations-
 Lexicon*, *Conversations-Lexicon der Gegen-
 wart*, m. fl.); de sednare på uppmaningar
 af litteratörer och bokhandlare, som icke för-
 summade tillfället att begagna en så skicklig
 och så outröttlig penna. Men hvad betyder
 allt detta mot *den* omständighet, att han under
 dessa samma år jemväl utarbetade en mängd
böcker, tillhörande än Historiens, än Statisti-
 kens, än Poesiens, än Politikens områden, och
 dessutom slutligen författade de flesta artik-
 larne i en tidning af hufvudsakligen politiskt
 innehåll?

Sålunda kom, till hans tillförne utgifna hi-
 storiska läroböcker (af hvilka, under dessa år,
 den i Allmänna Geographien upplefde en sjun-
 de upplaga, den i Nyare Historien en femte,
 och den i Fäderneslandets Geographi en tre-
 dje,) jemväl (1845) en *Lärobok i Verlds-
 historien*; om hvilken det allmänna omdömet
 alltid har varit, att den är på samma gång
 kompendiös, sakrik och för det unga sinnet
 underhållande. Med hvilken kärlek han äfven

hade forskat i enkom i Sveriges häfder och statskunskap, ådagalades — utom af mycket annat — på det omiskännligaste vis af hans i tvänne häften af *Skandia* (1834—35), införda afhandling: *Historisk blick öfver den Svenska Näringsflitens utveckling*; ett arbete, hvarom vi hört äfven sådana kännare, som afvika från författaren i politiska åsigt, tala med löford. Redan här framförande mången ny skördvinst af egendomliga undersökningar, gjorde han fäderneslandet en tjänst af mera ömtvistad, men i hvarje väsendtligt afseende profhaltig vigt, då han, längre fram, utsträckte dessa äfven till vårt brödrarrike, och såsom första frukten deraf (1846) utgaf det verk, hvars titel är: *Konungariket Norge; Statistik; Nyare Historia och förhållanden, med tillämpning å våra Svenska*. Genom denna bok öppnade han vägen till en verklig och i alla hänsigt lärarik kännedom af ett land, om hvilket, ehuru nu så nära med oss förändradt, man dittills i Sverige visste oändligen litet. Ämnets egna interesse, stegradt genom de utmanande anfall, hvilkas föremål han blef i anledning af dess för många högst ovälkomna skärskådning, bragte honom att följande året (1847) öfver konungariket Norge utgifva ett *Bihang*, och att låta de båda skrifterna följas af åtskilliga tillägg; i tidskriften *Läsning för Bildning och Nöje*.

Att hans urkundliga framställningar af vissa Norges förhållanden skulle i högsta måtto ådraga honom våra ultra-demokraters miss-hag — det kunde hvarken förundra honom sjelf eller hans vänner. Förundransvärdare är

det slags vittnesbörd, som ej längesedan blifvit i dagblad kringspriddt såsom härrörande från en man, den der 1846 hade tillfälle att göra Professor Palmblad uppmärksam på åtskilliga origtiga uppgifter och orättvisa yttranden i hans bok om Norge, samt meddela honom flera skrifter till berigtigande deraf; och hörde honom då på sitt vanliga oförbehållsamma och naivt-prosaiska (!) sätt öppet uttala, att det väl vore möjligt, att han i sin bok fällt *alltför positiva omdömen om saker, på hvilka han icke haft den ringaste reda* (!!!) Den förra hälften af denna utsaga lemna vi derhän. Enhvar, som har något begrepp om statistiskt-historiska skrifter, vet, att en absolut felfrihet, en fullkomlig frånvaro af brister och misstag icke ens i de allmänt berömdaste står att finna, och att den allraminst får begäras i arbeten, som rödja ett dittills så godt som obearbefadt fält och deröfver öppna de första utsigtterna; enhvar, som personligen känt Palmblad, vet tillika, att ingen lärd här kunnat vara mindre charlatan än han, mindre af egenkärlek obenägen att mottaga grundade rättelser, mera tacksam för meddelandet af upplysningar; enhvar af hans omgifning har sig dessutom nogsam bekant, huru föga han sparade omsorg, möda, kostnad, att förse sig med de bästa och tillförlitligaste hjälpkällor. Men hvad underrättelsens sednare hälft beträffar, så anmoda vi sagesmannen att nogrannsaka i sitt minne, om det ej här råkat förirra sig till en alldeles förmycket "fri fantasi." Vi, som ej blott före denna tid, utan äfven under och efter den lefvat i Palmblads dagli-

ga umgänge, kunna på samvete och heder intyga, att vi aldrig från honom hört ett ord, som antydt möjligheten af något dylikt yttrande. Tvärtom bibehöll han intill sitt sista andedrag den öfvertygelse orubbad, att hans skrifter om Norige, i allt det hufvudsakliga eller egentligen maktpåliggande, äro ovederläggligt sanna; och vi vädja derom till alla dem, som under de sista åren af hans lefnad med honom förtroligt umgåtts.

Det var likväl ej blott i följd af hans skrifter om Norige, som han invecklades i de politiska stridigheter, åt hvilka han under de sednare åren blef nödgad att mer och mer, och omsider nästan uteslutande, egna sitt författarskap. Han hade på detta fält redan förut, med ej mindre säker än kraftig hand, kastat mången skarp, glimmande och drabbande lans. Till dithörande skrifter kan på visst sätt räknas en, som öfverhufvud bland Palmblads verk intager ett särdeles märkvärdigt rum: den 1840 utgifna Novellen *Törnrosens Bok, den äkta och veritabla*. Den är nämligen ett mästarprof, på samma gång, af polemisk och af poetisk förmåga. Om dess anledning förtäljer han sjelf: "Då författaren af *Törnrosens Bok* hade framträd med åtskilliga skrifter, i hvilka försvarades kvinnans emancipation, äktenskapets upplösning jemte andra mot Religionen och Moralen stridande läror, och då dessa sätser med triumf och såsom uppenbarelser af en segrande framtids-visdom utbasunades af den mest lästa bland fäderneslandets tidningar, ja jemväl (till en del) förfäktades af en i Upsala utkommande vitter tid-

ning, samt hotade att förvilla åtskilliga af ungdomen: kunde jag icke motstå en inre drift, mot hvilken jag flera månader förgäfves arbetade, att uppträda emot dessa förderfliga lärar. Deraf uppkom en skämtsam, i novellform inklädd recension öfver denne författares samtliga skrifter, hvaruti jag anser mig hafva blottat den fasansfulla, ehuru af poetiska blomster och sophismer öfvertäckta bottnen af dessa villfarelser; men tillika, enligt bästa öfvertygelse, gjort full rättvisa åt dem af författarens arbeten, hvilka syntes mig förtjena en aktningfull utmärkelse." — Mycket skulle varit att tillägga, i fall tredje delen af Törnros-bokens imperial-upplaga, med sin på fullaste allvar och i dogmatisk form framställda apologi för den vidtberömda novellen "Det går an," då redan hade funnits utgifven. Man ägde då ännu icke att tillgå sjelfva höjd-urkunden af denna fantasmagoriska theosophi, som i sitt innersta är en karikatur af Svedenborgs Nya Jerusalem med allahanda tillsatser, dels från egen, dels från en och annan ny-fransysk själafrändes fatabur. Vi mena det oerhörda magasin af förrycktheter, som är hopadt i af handlingen "det Europeiska Missnöjets grunder:" dess methodiska uppställning af ett skörlefnads-system, som påstår sig vara just Christendomens rena och oförfalskade äktenskapslära; dess oförtäckta yrkanden af qvinnans absoluta — jemväl politiska — likställighet med mannen, äfvensom af tjenstehjonens absoluta — jemväl politiska — likställighet med deras husbönder; dess bevisningar för orättvisan af arf, och för statens obefogenhet att

veta namnen på barnens fäder; dess förslag att bispringa mödrarna medelst allmänna barnförsäkringsverk," till de späda medborgarämnenas underhåll och uppfostran, — med mera sådant: hvartill sedan, i samma dels tvenne sista noveller, såsom tillägg bifogas en utsigt, huru mycket familjelifvet (och derigenom äfven statslifvet) skulle vinna i trefnad och välstånd, om familjerna, i stället för att spisa hemma hos sig sjelfva, företoge sig att spisa gemensamt på offentliga värdshus. Enhvar uppmärksam läsare af Palmblads novell skall dock skönja, att han redan der anat de innersta hemligheterna af denna vishet; vid hvilken man icke vet hvad som bör mest förvåna, — innehållets omätliga absurditet, eller föredragets sjelfbehag öfver sin dialektiska klyftighet och klarhet. Likaså är synbart, att det nit, hvarmed han bekämpar Törnros-författarens irrmeningar, ingenstädes utesluter en rättmätig uppskattning af denne författares ovanliga och framförallt poetiska, ehuru vidunderligt förbryllade och missbrukade snillegåfvor. Hvad som i alla fall genast för läsaren visar sig, är det stora *ästhetiska* värdet af bemälda novell: i uppfinningen, i dialogen, i personernas karakteristik, i det helas alltigenom blixtrande qvickhet, der det glada lynne, som gång på gång tillställer hvad Thorild kallar "högtider af skratt," oföränderligen ler såsom ett under alla komikens ljungeldar, alla satirens uddar, harmlöst och grundgodt.

Häri genom inkom han åter på Poesiens fält: eget nog, med föryngrad alstringsförmåga i en ålder, då denna, hos de flesta, plägar, om

icke rentaf upphöra, dock endast sparsam-
 mare yttra sig. Likväl var den nyssnämnda
 anledningen icke den enda. Då några unga
 vitterhetsidkare i Upsala ämnade 1840 utgifva
 en ny Poetisk Kalender, anmodade de Palm-
 blad att dertill bidraga med en novell. Han
 lofvade det, och gjorde uppfyllandet af detta
 löfte till sitt sommarnöje. Så uppkom novel-
 len *Kärlek och Politik*: hvilken han dock
 sedermera, då den för det ursprungliga ända-
 målet befanns för lång, särskildt utgaf såsom
 första häftet af en samling *Noveller*; i hvars
 följande häfte han jemväl meddelade nya —
 och i någon mån omarbetade — upplagor af
 de äldre berättelserna *Holmen i Sjön Dall*
 och *Amala*. Med detsamma vaknade ock
 en lust, att ännu fullständigare återomlefv
 angenäma ungdomsföreställningar, och låta en
 krets af sins emellan sammanbundna äldre be-
 rättelser, som i den fordna Poetiska Kalen-
 dern varit införda såsom spridda under olika
 titlar, framträda med förbättrad gestalt och
 strängare sammanhang. Frukten häraf blef
 en roman i tvenne delar, *Familjen Falkensvärd*.
 Till dess utarbetande använde han sommaren
 1844, sedan han dertill vunnit ledighet ge-
 nom fullbordandet af sin "Grekiska Fornkun-
 skap;" hvarifrån han vände sig till nyssbemälta
 romandiktning, såsom till en förfriskning från
 de jättemödor han derpå nedlagt. Ett par år
 derefter började han, likaledes såsom som-
 mar-vederqvickelse efter i annan rigtning ve-
 tenskapliga forskningar (nämligen boken om
 "Norige"), sin sednare roman *Aurora Kö-
 nigsmark och hennes Slägt*; som växte till

fyra delar, af hvilka den sista utkom år 1849.

Näppligen skall numera någon kännare af Sveriges litteraturhistoria finnas, som förnekar, att Palmblads Novell *Amala*, tryckt i den fordna Poetiska Kalendern för 1817, är den första svenska, som i sträng ästhetisk mening förtjenar sitt namn. Hans berättelser i de föregående Poetiska Kalendrarne voro, ehuru till formen noveller, egentligen dock stycken af en genom dem småningom uppstående roman; således ingendera något inom sig afslutadt helt. "Amala" deremot är detta; och så älsklig genom sitt skära indiska luftstreck af skådeplats och känslolif, sin rena och ädla hållning, sin (i sann betydelse) poetiska prosas musik, att hon väl ännu icke af mången (om någon) bland våra nyare inhemska noveller blifvit i fägring öfverträffad. Dessamma kan sägas om den året derefter diktade och i Poetiska Kalendern för 1819 tryckta *Holmen i Sjön Dall*, som, ställd på en halft indisk, halft persisk grund, kanske icke har i alla delar genomfört sin konstrikare uppfinning med lika artistiskt jemnmått, men öfverallt uppenbarar en lika rent poetisk ingifvelse och i sina skildringar utvecklar en den yppigaste österländska prakt och färgglans. Båda dessa noveller ådagalägga, huru djupt författaren redan då hade studerat och lefvat sig in i Orientens natur, samhälls-skick, seder, guda- och hjertesagor. Båda hafva derjemte för Palmblads vänner det egna rörande behag, att de förete hans snille i en ungdomsblomning, der hans *hjerta*, och i följd deraf alla en romantisk sinnesstämnings grundkänslor,

omedelbarare framträda än i hans sednare diktskapelser, eller med en öfvervigt, som i dessa icke är genast ögonskenlig. Det oakadt uppenbara dessa ej mindre afgjordt än de förra, huru mycket Palmblad var *skald*; hvarvid vi ock må erinra, att det elegiska *Kalendarium*, som står i spetsen för den allraförsta Poetiska Kalendern, visar huru mycket han kunde vara det äfven i versform. I den tjugu år sednare författade *Kärlek och Politik* har, onekligen, Politiken råkat bli hufvudsaken: men dock endast genom Poesiens medel och till frambringande af en effekt, som väl innebär ett politiskt resultat, men utan att dymedelst förlora egenskapen af poetisk. Sådan är nämligen behandlingens art och konst. Äfven här begagnar dess pensel med så oförminskad liflighet sin mästars alltomfattande jordkunskap, att läsaren tycker sig sjelf bo i Brasilien, Madeira, Portugal, andas deras luft, umgås med deras invånare; hvarvid den personliga karakteristiken, riktad af tjugu års förkofran i lefnadserfarenhet och verldshistorisk insigt, framträder med ökad styrka och mångfald, under det att språket visar sig utbildadt till ett mångtonigare instrument, der quickeheten, satiren, ironien, som i de äldre novellerna spela blott underordnade roler, nu esomoftast öfvertagit de förnärnsta. Dock är det lärorika i berättelsen ingalunda mindre varnande derigenom, att det är roligt; ett mönster-exemplar af det slag, som tidningen *Malaguetas* artikel (sidd. 78—85), har tvifvelsutän, bakom sin skrattväckande sida, äfven en annan. Föröfrigt äro några af de ironiska

detalj-dragen rentaf historiska: så t. ex. det, att Don Pedro, då han i Rio Janeiro nödgades af Brasiliens demagoger begifva sig till hamnen för att inskeppas till Europa, under vördnadsbetygelser utspelades från sitt rike vid ståtligt uppsörd musik af den marsch, hvilken han sjelf — såsom liberal thronföljare — hade i folkgunstens sötebrödsdagar komponerat till sin kröning.

Än mäktigare göra sig det politiska inter-
 esset och den ironiska själsstämningen gällande i Romanen *Familjen Falkensvärd*. I den ked af äldre berättelser, af hvilka den första heter *Vädelden* och den sista *Åreskutan*, var redan denna sistnämnda en begynnelse till det värf, hvilket han på äldre dagar ånyo upptog: att af de spridda delarne sammanbilda någonting egentligen helt. Utrymmet tillåter ej att undersöka, om denna omarbetning är en så fundamental, som författaren sjelf (enligt hans lefnadsbeskrifning) ansåg den vara. Men väl torde vi kunna påstå, att han af de äldre, visserligen på flerahanda vis bristfälliga beståndsdelarne har vid omarbetningen uppoffrat åtskilligt, som, behörigen använt och utfördt, skolat lända hans roman till väsendtlig förmån — både i den vanliga roman-publikens och i utvaldare läsares ögon. Öfverhufvud kan man, ur artistisk synpunkt, hos kompositionen anmärka en viss *flygtighet*, som här och der kanske mer än tillbörligt förråder, att detta arbete var för sin författare — blott ett lekande tidsfördrif. Sjelf säger han om sin roman (D. I, sid. 211): "Den är blott en liten speljakt, som å diktens sjö seglar ut, icke på en stor,

sträng logik), åberopar såsom lagliga grunden för sitt envælde och kejsarskap.

Om således "Familjen Falkensvärd," oaktadt sina flerfaldiga snillrika partier, såsom ett helt betraktad innehåller för både vanliga och ovanliga romanläsare *mindre*, än de af en romanfordra: så gäller deremot om den sednare romanen, *Aurora Königsmark och hennes Slägt*, det alldeles motsatta. Den kallar sig "Tidsbilder ur sjuttonde och adertonde århundradet;" och den motsvarar sin titel med sträng sanning. Den är ett galleri af större och smärre historiska tablour, gemensamt framställande en lika i sedligt och samhälligt afseende märkvärdig, som förträffligt målad helbild af ett bland Verldshistoriens hemskaste tidevarf; på hvars botten, mörk genom ett mångfaldigt förderf, belyst nästan blott genom irrblossen af det vildaste sinnerus och prälskimret af den öfverdådigaste yppighet, den Königsmarkska släktens flesta medlemmar här uppträda såsom berättelsens hufvudpersoner. De äro der till enkom passande: meteoriskt glänsande genom det rikaste mått af ypperliga själs- och kropps-egenskaper, tragiskt fallande i följd af deras missbruk; genom de förra värdige att lefva i en bättre tid, genom det sednare (med undantag af den ädle Fältmarskalken Otto Wilhelm) sjunkne till frändskap med de lägre väsenden, hvilkas samtidingar de voro. Det slags ridderlighet och romantik, som ej kan dem fränkännas, är således ock djupt anfrätt af tidsålderns gift; och hvarje bemödande, att idealisera den *mera*, än författaren gjort, hade varit en mot sanningen begången otrohet, för

hvilken, tvifvelsutän, hvarken Historien eller Dikten (rätt förstådd) skulle tackat. — Man misstager sig alltför mycket, i fall man förmodar, att ett verk, der det dåvarande tillståndet i Tyskland, i England, i Spanien, i Sverige målas med så stor åskådlighet och med så objektiv teckning af (åtminstone) de flesta der framställda personerna, kunnat frambringas utan ett studium, som både omfattat sitt ämne i stort och inträngt till dess minsta detaljer. Också har dess värde redan i Tyskland, i Holland, i Frankrike blifvit erkänt, — dels genom öfversättningar, dels genom utdrag. Sannolikt sprider sig kunskapen om detta arbete snart äfven till England; helst som det har fullligen uppdagat en ända ditiills outhärdad och omtvistad sak, hvilken samfäldt tillhör Tysklands och Engelska Konungahusets historia: det verkliga förhållandet mellan Philip Königsmark och Georg I:s gemål, den olyckliga, i fängelse aflidna Sophia Doröthea. Utom det allmänna interesse, som alltså detta verks fyra delar erbjuda, har den tredje delen, der berättelsen till det mesta rör sig på Sveriges egen grund, för svenska läsare det särskilda, att vara — fastän i romanform — en den tillförlitligaste skildring af sakernas beklämda och olycksdiga skick under den länge oinskränkt prisade tid, då man genom åtgärder, lika politiskt okloka som moraliskt oförsvarliga, förberedde störfallet af det Svea-välde, hvilket man inbillade sig att just förmedelst dessa åtgärder orubbligt befästa. Närd och understödd af personer, hvilka i någon mån drefvos af rättmätiga missnöjen, men

i större mån af de ur-svenska skötsynderna "afund och girighet" 9), var det just Carl XI:s obehjadtade kameralist-prosa, som inledde möjligheten och följderna af Carl XII:s hejdlösa epos-diktning; och detta så fullständigt, att t. ex. obegreppet om den från Ryssland hotande faran var ej ett grand mindre hos fadern, än hos sonen. Huru träffande Sekreta Utskottet vid riksdagen 1723 yttrade om Carl XI:s styrelse, att "vålsignelsen bortvek med rättvisan," uppenbarar sig föröfrigt redan vid ett ögonkast på hans enskilda lif: den oglada husligheten, de många i späd ålder döende barnen, den älskliga, på flera sätt misshandlade makans aftying och snara frånfälle, hans egen brådskyndade och smärtsamma bortgång, — smärtsammast genom själsqual, i afseende på hvilka hans läkares — den ryktbare Hjärnes — grymma upprigtighet är allbekant. En inblick i det innersta af dessa förhållanden gifver oss den nattliga scenen mellan Ulrika Eleonora och Magnus De la Gardie i Riddarholmskyrkans chor (sidd. 314—324): en bland de vackraste skapelserna af Palmblads snille och hjerta; lika poetiskt skön, som historiskt betydelsefull. Deremot länder det (bland mycket annat) både Carl XI och Carl XII till evärdlig ära, att de, i en af Europas sköraktigaste tidsåldrar, genom sin stränga personliga renlefnad så pass värnade Sveriges hof och folk mot den anryckande giftiga dunstkretsen, att efterträdaren Fredriks utsväfningar, ehuru (jempörelsevis) blott svaga och nästan men-

9) *Stora Rimkrönikans* bekanta utlåtelse. Underligt, att hon förgätit en tredje: prälsjukan.

lösa härmningar, kunde väcka en hos både höga och låga gemensam förargelse. Från moralisk synpunkt kan föröfrigt omtvistas, hvilketdera af två slags ondt är det mindre, — ett i någon mån af poesi öfverhöjdt, sådant som det sachsiska sedeförderfvet under August, eller ett rentaf oförtäckt och otäckt, sådant som det parisiska under Hertigen Regenten och Dubois. Visst är, att för den ästhetiska synpunkten, eller såsom ämne för konstnärlig behandling, erbjuder det förra mången fördel; och dessa har författaren begagnat lika skickligt som fyndigt. I det skimmer af falsk, men ingalunda utan äkta beståndsdelar varande poesi, som öfverblänker förvillelserna hos några af detta tidehvarfs hufvudpersoner, utmärka sig Königsmarkarne bland dem, hos hvilka onekligen de flesta af de bättre beståndsdelarne förefinnas. Att duken af denna stora tidsmålning derjemte har rum för en den rikaste mångfald af karakterer och uppträden ur alla klasser, af naturbilder och sedebilder från olika länder, af fester, än lysande såsom Spaniens tjurfäktningar, än didaktiskt uppbyggliga såsom Carl XI:s "värdskaper," faller sig lika sjelfmant, som att äfven här vidsträckta utrymmen blifvit upplåtna åt qvickhet och komik. Ovärderlig i sistnämnda afseendet är framförallt skildringen af Hertig Adolf Johan och det förunderliga lifvet på Stegeborg; hvarvid den i dess grannskap uppvoxne författaren, hvars mormors farbror varit Hertigens kapellmästare, hade lyckan att understödjas af barndomsminnen och moder-

liga traditioner 10). — Skada, att han deremot, ehuru antydande att Aurora med sin Syster 11) engång drack brunn vid Medvi, råkat uraktlåta de af Aurora sjelf derifrån skrifna fransyska bref, af hvilka eljest ett det yppigaste ämneförråd till nya festmålningar kunnat hämtas! Ty den undersköna all-förtjuserskan, sjelf skaldinna, målarinna, sångerska och virtuos på flera instrumenter, beskriver der, med hänryckt utförlighet, den dagliga omvexlingen af dans, musik, ringränningar, mytologiska kostumeringar, och huru slutligen (enligt hennes uppfinning) ett berg i närheten af Medvi omskapades till Parnassen, med Apollo, Muserna, Cupido, Bacchus, Bacchanter, Satyrer, Herdar och i bergskrefvorna betande hvita blomsterprydda får, — ett helt skådespel, uppfördt under den klaraste sommarhimmel och i jublande glädje. Aurora sjelf föreställde vid detta tillfälle Melpomene 12).

10) Äfven den, som skriver detta, hörde såsom gosse dylika: ty hans mormors morfar var Inspektor vid Stegeborg under samme Hertigs tid. T. ex. Prinsessorna, som bodde högst upp i det ännu kvarstående tornet, plögade derifrån af Inspektoren nedhämtas i midnattsstunden på repstege, — men till intet annat möte än Inspektorskans; hvilken då under sitt låga tak undfagnade de svältande Furstinnorna med smörgåsar, filbunkar o. s. v.

11) Den för sitt finska krig halshuggne fältherren Lewenhaupts moder.

12) *Nous étions comme en extase . . . La plaine sourmilloit de monde; et comme notre montagne se voit de toute la Vestergötland, je crois que tous ses habitans y étoient attirés pour voir et entendre des choses pour eux inconnues. Le menu peuple, ne sachant nous distinguer des anges, des hommes ou des diables, prenoit presque tout pour sorcellerie et croyoit que le ciel ou l'enfer se trouvoit sur terre etc. etc.* I dessa bref, under namnet *Divertissemens de Medei* tryckta (1757) i första delen af "Smäsaker till Nöje och Tidsfördrif," uppträder såsom brunngäst äfven en tredje af förevarande romans personer: Presidenten De la Gardie (Rikskanslerens son).

Man berättar, att Sveriges allmännast lästa tidning, som under författarens lifstid sägs hafva ignorerat att denna roman var till, har skyndsamt efter hans död beskyllt den för att "öfverflöda af slippriga alkov-scener." Härmed förhåller sig så, att i samtliga fyra delarna, tätt tryckta och temligen voluminösa, förekomma blott två uppträden, på hvilka benämningen "alkov-scen" kan passa; och enhvar, som känner de urkunder författaren dervid haft att tillgå, kan gifva honom det vittsord, att han af deras underrättelser upptagit endast det möjligast minsta, — eller endast så mycket, som vid skildrandet af en Grefvinna Platen, en Konung August m. fl. var oundvikligt. Hvad skulle icke vissa ny-fransyska och ny-tyska skriftställare, — ja skriftställarinnor, — här tillåtit sig utmåla, eller (med någon stilsens modernisering) afskrifva! Med hvilken vällust skulle icke de låtit det okyska ämnet framstiga i hjertaste dag genom den okyska penseln! Föröfrigt synes den Rhadamanthus, hvars ord ryktet nyss anført, sjelf hafva läst bemälda scener med ett icke ringa nöje: ty han lär tillerkänna deras författare till och med "mästerskap;" någonting, för hvilket väl eljest aldrig Palmsblad i denna tidning plägat rosas.

Ett par smärre noveller, som utgäfvos 1851 tillsammans såsom Novellsamlingens fjerde häfte, kunna på visst sätt anses såsom fortsättningar af de båda romanerna: ty den ena *En Grenadiers Profpredikan* — är en liten tidsbild från Preussen i Fredrik Wilhelm I:s dagar; den andra åter — *Den hemlighetsfulle*

Gästen — låter bland sina personer uppträda en och annan, som blifvit oss bekant genom "Familjen Falkensvärd." I bägge. alldeles lik-som i det lilla (redan 1831 tryckta) lustspe-set *De Ensidige*, hvilket författaren på titel-bladet kallar "Ingenting i en Akt," är dikten blott en luftig skämtlek, utan någon djupare syftning. — Den förra grundar sig på en anek-dot om den preussiske Konung, som i myc-ket har frändskapstycken med Carl XI, men dock så, att den svenske Konungen, vid si-dan af honom, framstår såsom ett mönster af bildning och bildningsnit.

Lämpligen kunna vi på detta ställe anbrin-ga följande omdöme af vår litteraturs häfda-tecknare Wieselgren 13): "Palmland har lyc-kats i nästan alla slag af prosaisk framställ-ningskonst, utom i det akademiska äreminnet, — hvilket han aldrig försökt Utan tvifvel är Palmland en af de lärdaste, som någon-sin befattat sig med att skriva romaner; kan således öfverträffa de fleste medtäflarne i teck-ning af historiska personligheter, så väl som i innehållsrika hänsyftningar under sjelfva le-ken på ideernas allmänna område. Få ha i historiska romaner ljugit mindre, än han. Med all sin öfverklagade ensidighet i egen öfver-tygelse, är han ganska mångsidig i begrip-an-det och återgiftvandet af andras; så att man sällan i roman-personer träffar kunskapsrikare och sin rol trognare samtalare." Vi tillägga: dervid är skaplynnnet af samtalen och belägen-heterna ofta så *dramatiskt*, att vi mångengång

13) *Sveriges Sköna Litteratur*, Del. V, sid. 587, 589, 590.

undrat, hvarför han ej någonsin på allvar försökt komponera i dramatisk form.

"För djupt" — sade minnestalaren vid Palmblads graf — "för djupt hade han studerat fäderneslandets och den allmänna historien, för att med lugn kunna åse de småningom skeende förberedelserna till en politisk omstörtning; i hans inre rörde sig en alltför stark verksamhetsdrift, för att han skulle blifva en stum åskådare af den strid som fördes" 14). Sjelf yttrar han, i den egenhändigiga skildringen af sin lefnad: "Mot den falska liberalismens läror kunde icke de tidskrifter, ehuru egentligen af litterär syftning, i hvilka jag var medarbetare, undgå att komma i strid; enär fosterlandets interessen omöjligen kunna vara likgiltiga för litteraturen." Såsom hans egentliga inträde på denna stridsbana kan man anse en i Svensk Litteratur-tidning införd och derur äfven särskildt (1824) aftryckt uppsats emot tidningen Argus, som var "den tidens representant af dessa läror," och alltifrån sin början hade gjort den Nya Skolan till föremål för hätska anfall. Denna lilla skrift, hvars namn är *Den Argusiska Dynastien*, har derjemte den litterär-historiska märkvärdighet, att vissa stycken der äro författade af Geijer och Biberg. Han fortfar: "Sedan Argus afträdt från skådeplatsen, uppväxte andra och farligare fiender till samhällsordningen, kulturen och mensklighetens högsta ideer. Äfven mot dem har jag en och annan gång kämpat. Närmaste anledningen dertill voro

14) "Minnesord" m. m. af C. H. Rundgren.

de våldsamma, af den såkallade fria pressen år 1838 framkallade eller åtminstone uppmuntrade uppträden. De föranledde åtskilliga strid- och ströskrifter, som af mig granskades i Svenska Litteratur-Föreningens tidning, samt beledsagades med betraktelser och faktiska uppgifter. Af denna recension utkom samma år ett eget aftryck." (*Dagens Strider samt skrifterna i detta ämne, bedömda af en medlem af Upsala universitet.*) "År 1841 utgaf jag tvenne politiska brochurer: i den ena, kallad *Politisk Camera Optica*, framställdes de vådliga följderna af Radikalismens ohejdade framfart; i den andra, *Om sällheten af Minister-styrelse*, visades att ett sådant styrelsesätt, till hvilket man oupphörligt aflats att föra vårt statsskick, vore behäftadt med många ofullkomligheter, och att den äkta friheten der ingalunda ägde ett större spelrum än i vårt fädernesland." De följande orden äro för hans bedömande af synnerlig vigt: "Å den motsatta sidan har man icke underlåtit, att förkättra mig såsom anhängare af obskuranlism och det stationära systemet, — ehuru detta är fullkomligt främmande för mina grundsatser; emedan jag lika mycket i staten, som i litteraturen, alltid varmt nitälskat för framryckande och reformer; endast med förbehåll, att detta sker på en väg, som icke leder till omstörtning, anarki och massans öfvervigt öfver intelligenen." — Då han skref detta (1845), hade han ännu dock upplefvat endast minsta delen af hvad han skulle få erfara i förkättringsväg; men det anförda är på allt det återstående lika tillämpligt. Ändtligen beslöt han, att jemväl för någon

längre tid åtaga sig Publicistens kall. Han gjorde det likväl ej utan tvekan. Hans betänkligheter voro många och stora; utsigten, att från en fri litterär verksamhet fastsmidas vid ett oafslåligt tidnings-bestyr, var ingalunda lockande; och han tyckte sig ej kunna, utan att hafva deltagit i någon riksdag, tillräckligt motsvara sina egna stränga fordringar af praktisk sakkännedom. Dock lät han dertill beveka sig af högt aktade män och vänner, hvilka, efter Askelöfs bortgång och med närmaste sigte på det mot slutet af 1847 inträffande riksdagsmötet, funno tillvarelsen af en konservatif tidning vara nödvändigare än någonsin. I spetsen för dem stod en af Sveriges yppersta ädlingar, den sannt ridderlige Grefve Björnstjerna; men den, som egentligen öfvertalte honom, var en annan af de Konservatives hufvudmän, med hvilken han samtidigt hade blifvit student och alltsedan stått i förtroliga vänskapsförbindelser. Man kunde förutse, att han skulle sköta det värf, som han nu öfvertog, på ett vis, hvori man både genast och alltigenom finge igenkänna hans upphöjning och bestämdhet i tänkesätt, hans kraft, ihärdighet och talent i deras utförande, hans redbara fosterlandskärlek, hans skarpsynta snille och vidsträckta insigter, hans egendomligt humoristiska förening af allvar och qvickhet, hans på öfvertygelsens fasthet och öfverlägsenhetens själfkänsla hvilande sinneslugn, hans af hvarje dagsprat oberoende, för hvarje *civium ardor prava jurentium* oböjliga mod. Att dessa egenskaper utmärka det med September 1847 be-

gynnande och till slutet af 1851 fortsatta tidningsbladet *Tiden*, torde ej heller någon af de ädlare och billigare bland hans politiska motståndare, om än i mången sak tänkande olika med honom, vilja förneka.

Bekant är, att denna tidning anses af många, icke blott för *konservativ* (hvilket redan vore ett oförlåtligt fel), utan för *ultra-konservativ*. Hurudan sjelfve Utgifvaren tänkte sig sin tidnings konservatism, visar detta stycke af hans Programm: "*Tiden* blifver konservativ i den mening och rigtning, som jemte *samhällets bästa* vill konservera *allas rätt*; som, erkännande de politiska rättigheter, hvilka tillhöra idkarne af hvarje hufvudyrke inom samhället, icke vill undantränga en del af dessa, för att åt vissa medborgar-klasser bereda öfvervigt för *deras* interessen till andras skada, eller öfverlemna sådant åt demagogers agitationer eller åt den blinda slumpen; en rigtning, som erkänner och i sin mån befordrar den grundlagsbundna Monarkien, såsom den bäst passande form för Sverige, liksom för andra Europas större stater; som anser fäderneslandets nu gällande grundlag såsom i *det hela* mest öfverensstämmande med nationens sedvanor, samhällsinrättningar och verkliga tänkesätt, utan att likväl misskänna dess *partiella* brister, till hvilkas afskaffande den kraftigt vill medverka; som oppönerar sig mot all ensidighet, all fåkunnighet, allt förtryck, från *hvilket* håll sådant än må komma Vår mening är den, att det gamla Sverigé bör upprätthållas, med behöfliga förbättringar; men icke nedrifvas, för att uppbygga ett nytt Sverige af ämnen som

icke finnas förhanden annorstädes än i inbillningen, eller efter utländska mönster eller själfskapade abstrakta griller, som icke hafva något stöd, hvarken i våra seder och vår historia, eller i nationens oförvillade sympathier. *Tiden* kommer derföre att bekämpa allt, som har en slik nedbrytande rigtning: således, nämligen, de samfällda valens princip; hvilken, enligt vårt förmenande, skulle skaka fäderneslandet i sjelfva grundvalen och medföra de vådligaste politiska och sociala följder." — Grunddragen af det system, som han alltegnom trofast hyllade och försvarade, är i dessa rader företecknad. Han begaf sig till en tidnings-utgifvares värf med den afsigt, att sålunda — enligt *sin* öfvertygelse — i hvarje behöflig måtto bidra till vidmakthållande af *sjelfständig Svenskhet*; som alltså — enligt samma öfvertygelse — ej borde någonsin gifva efter för de samhällsläror, hvilkas frukt är ett så fullständigt upplösnings-tillstånd, att omsider intet annat återstår för civilisationens räddning, än att undan anarkiens mordvalg kasta sig i despotismens armar. Öfver arten och vidden af de mödor, de äfventyr, de obehag, som väntade honom på det nu beträdda sista fältet för hans verksamhet, gjorde han sig ingen illusion: men få hafva varit så utrustade, som han, äfven till *detta* slag af skriftställereri. Hvad Wieselgren yttrat i afseende på hans romaner, kan med fullt skäl användas jemväl här: eller att han var en af de läraste män, som någonsin befattat sig med att skriva tidningar. Näppligen har i Sverige funnits en publicist, som kan jemnätas med honom i

historiska, geographiska, statistiska, politiska kunskaper; men ock knappast heller i skriftsättets ledighet, fyndighet, färgglans, blixtrande qvickhet och polemiska virtuositet. Den ende, som i sednare hänseendet kan bredvid honom nämnas, är hans ungdomsvän *Askelöf*; med hvilken han ägde gemensam, i sällsynt mått, ej blott öfverhufvud en beundransvärd skicklighet i svenska språkets behandling, utan tillika särskildt gåfvan af ett *godt* och *gladt* skämt. Måhända var detta hos *Palmblad* ett ännu mera godsinnadt: ty hos *Askelöf* var *ironien* dess grundelement; men hos *Palmblad* *humorn*. Läger man till det anförda, erinringen om hans utomordentliga arbetsförmåga: så visar sig tvifvelsutan fullt, huru danad han var, att äfven såsom tidnings-utgifvare intaga i vår litteratur ett af de upphöjdaste rummen.

Vi nämnde *humorn*. Den välgerning, att äfven inom den vanligtvis så oglada dagbladspolemiken begagna denna herrliga Guds gåfva med tacknämlighet och gamman, föranledde dock — genom ovanan dervid i vårt land — mången till den misstanka, att han ej hade riktigt allvar med sina satsar och påståenden, eller att han i allmänhet bedref sitt öfvertagna yrke mera lättsinnigt än samvetsgrannt. En redlig, en varm nitälskan för människors själsodling och vältrefnad borde — så tyckte man — igenkännas på vresig röst och surmulen uppsyn. Man bestyrktes i sin inbillning, när man fann honom vid dessa bardalekar lika gerna och lika behändigt använda nål-stickningar som spjutstyng och svärdshugg, nästan aldrig förifra sig eller harmas, utan,

ständigt osårbar, upptaga och parera sina fienders utfall med en alldeles oförstörig glädighet. I sitt strids sätt hade han så till vida blott skenbart utbytt lyran mot bågan, att han ännu, vid den sednares behandling, gerna bibehöll lynnet och behaget af den förras: detta undandöljde för mången den i djupet af hans själ glödande känsla, hvarmed han var beredd att för fosterlandets räddning dela Curtii öde — om än utan den romerske riddarens utsigt på uppoffringens vinst. Ett dylikt bedömande var så mycket mera ytligt, som hans tidning ständigt sågs besluta sig att meddela ett ymnigt förråd af sakrika uppsatser, egnade att i dagens alla viktigare frågor lemna en på samma gång populär och grundligt upplysande läsning. Dervid var ock en af detta tidningsblads mest utmärkande förtjenster, att dels i öfversättningar, dels i sammandrag och fria (ofta förbättrande) bearbetningar, ur de bästa utländska tidskrifter bringa den möjligast största mängd af goda artiklar till svenska läsares kännedom.

Det har, efter hans fränfalle, blifvit sagt i en af hans motståndares tidskrifter: "hans politiska polemik var i formellt hänseende glänsande; men hans politiska artiklar äga intet varaktigt värde; emedan han saknade speciella insigter i de ämnen, som stå i samband med dagens frågor i vårt land, och därför ständigt måste hålla sig till allmänna resonementer eller till exposéer af engelska åsikter och förhållanden, grundade på en temligen (!) flitig läsning af *Times*." Ingenting är härvid visare, än att sagesmannens egen läsning af *Ti-*

den icke varit ens "temligen" slitig. Om "vär-
dets varaktighet" vilja vi ej tvista: föreställ-
ningen derom må bero på den dömdandes
enskilda öfvertygelse. Deremot kan ådagaläggas
ur tidningens innehåll, och således utan
all framtidens afvaktan, att han till "allmänna
räsonnementer" höll sig så litet som möjligt,
och att just i de "speciella insigterna" låg
hans förnämsta styrka. Alla sakkunnige, alla
opartiske pröfvare skola deri med oss instäm-
ma. Hvad slutligen uppgiften beträffar om den
"temligen slitigt lästa *Times*," såsom hans enda
utländska kunskapskälla: så vet enhver, som
umgått med Palmblad eller ock endast besökt
honom i hans arbetsrum, att han alltid —
och särdeles under denna sista tid — satt
omhvärfd af engelska, fransyska, tyska stats-
skrifter, journaler och tidningar, hvilka så
högtals öfvertäckte bord, soffa, säng, stolar,
att sittplats för någon ankommande vän ofta
ej kunde uppspanas utan synnerlig omtanka.
Af dessa skrifter och blad, som just med "da-
gens frågor" stodo i närmaste samband, in-
förskref han för egen räkning en betydlig del,
med dryg kostnad; och uteslöt derifrån till
och med ej "radikala." Hans uppmärksamhet
var outtröttligt rigtad åt hvartenda håll, från
hvilket upplysningar kunde vinnas.

Att en så beskaffad tidning ej förmådde bli
allmännare spridd och läst, än den verkligen
blef, skall i en framtid måhända väcka för-
undran. En bland orsakerna bör tvifvelsutan
sökas i de flerahanda olägenheter, som under
tidningens första stadium uppkommo derige-
nom, att den utgafs i Stockholm, under det

utgifvaren måste vistas i Upsala. Deraf följande menliga inverknings- upphörde dock, sedan utgifnings-orten blifvit förändrad och bladet utkom under Redaktörens omedelbara tillsyn. Att det sedermera i sitt hela var *val* redigeradt, eller hade vunnit i sitt innehåll hvad det förlorat i sitt omfång, hörde man aldrig nekas af andra än dem, som icke läste det. Bland dessa åter befann sig en mäktig talrik publik, för hvilken Tiden — med det lytet, att ej vara "liberal" — förenade det ännu större, att innehålla alldeles förmycket; eller att vara, oakadt sin af de tungrodda i landet öfverklagade flygtighet, alldeles öfver höfvan grundlig. Anblicken, å ena sidan af Palmblads rastlösa bemödanden att göra sin framställning i möjligaste mätto läsvärd och lättläslig, å andra sidan af bemälda publikis orubblighet i liknörd tankebrist och blind auktoritets-tro på sina vanliga föresägare, hade någonting tragikomiskt, som ofta påmint oss om dessa Schellings ord till Fichte: "Ob denn das Publicum in der That so sehr zu *begreifen* verlangt? Ganz das Gegentheil ist der Fall! *Nicht* begreifen will das Publicum; stupid verlangt es zu bleiben." För detta slags allmänhet var det alltså en ljustigt klingande ursäkt, när den från sina orakler hörde förkunnas, att ifrågavarande tidning desto mindre borde läsas, som den vore ett *non plus ultra* af ensidighet, absolutism, obskurantism, byråkratism (jemte alla de öfriga "ismerna" i denna allbekanta rotväliska); hvarvid tillika försäkrades, och genom den kända "inpreglings"-metoden bekräftades, att den vore i sina uppgifter ytterst

otillförlitlig, — och det äfven af uppsåtlig illbragd, af (naturligtvis) ”jesuitisk” elakhet. Huru likafullt utgifvarens ihärdighet och talent mer och mer genombröto forskansningen af dessa stereotypiska tillmälen, synes bäst deraf, att prenumeranternes antal började ökas i en årlig progression; som alltså troligen skulle fortgått skyndsammare, i fall tidningen blifvit ännu längre fortsatt. Konjunkturen för fortsättning var ögonskenligt gynnsam, sedan följderna af det stora europeiska galenskaps-året 1848 hade öppnat så mångas ögon öfver halten af de teorier, som då fingo ett obegränsadt tillfälle att genomgå verkställningens eldprof, eller ett fritt spelrum för sina människoförlyckligande krafter. Också, sedan Palmblad låtit denna tidning upphöra, för att med sin publicistiska förmåga biträda en annan af vidsträcktare plan och omfång (den *Svenska Tidningen*), hastade man från alla sidor att köpa *Tiden* såsom bok; så att dess öfriga exemplar, innan kort, samtligen blefvo i denna egenskap utsålda.

Det torde här vara på sitt ställe, att yttra ett par ord öfver den ideligen upprepade beskyllningen för ”origtiga uppgifter.” Sjelf har han vid otaliga anledningar, — för enhvar som ej fann onödigt att derom taga kännedom, — nogsamtt ådagalagt, huru föga den i alla viktigare fall var grundad. Men i tillvitelsen låg dock ett grand af sanning: och detta grand försummade icke hans motståndare, att ändamålsenligt förstora. Han ägde nämligen af naturen ett särdeles ypperligt, ja utomordentligt minne; och i den oundvikliga brådska,

hvari hans lika förvånande lätthet att arbeta måste anlitas under nödvändigheten att sjelf skrifva det mesta af ett på bestämda dagar utkommande tidningsblad, förleddes han stundom af medvetandet om detta minne, att trygga sig dertill utan att för ögonblicket undersöka möjligheten af ett misstag. Derjemte blottställdes han, genom brist på en skicklig medhjelpare vid korrekturerna, ej sällan för tryckfel, — någongång äfven för qvarstående af skriffel; ehuru dock intetdera plägade vara värre, än att uppmärksamma och välvilliga läsare genast sågo författarens verkliga mening. Af hvilken art i allmänhet dessa felaktigheter voro, och huru litet de upphäfde det väsendtliga och hela af hans påståenden, visar sig tillfyllest genom ett exempel, som vi erinra oss från stridigheterna om det Ungerska kriget. Mycket larm gjordes då deraf, att han engång (synbarligen ej ens genom minnesfel, utan genom ren *lapsus calami*) råkat skrifva ett Orts-namn i stället för ett annat; ett *qui pro quo*, som ock strax efteråt blef af honom sjelf anmärkt och rättadt. Numera ligger icke dessmindre i öppen dag, hvem det var, som i afseende på nyssnämnda krigs gång och utveckling följde de säkraste källorna; äfvenså, hvem det var, som öfverhufvud i de Ungerska, Italienska, Fransyska, Tyska oroligheterna riktigtast uppfattade de ledande personernas karakterer och värde. Sedan man t. ex. nu i både England och Amerika hunnit inse, hurudan Kossuth är: så tycks det böra förlåtas Palmblad, att han insåg det långt förut, eller genast från begynnelsen vågade underrätta sitt

fädernesland om beskaffenheten af den störste bland alla jordens pratare. — Föröfrigt känna vi knappt något yrke, hvori det så ofta händer, som i tidningsskrifveriet, att den gällaste roparen öfver grandet i en annans öga bär i sitt eget hjelkar så ansenliga, att de kunde duga till skeppsvirke åt örlogsfartyg.

Den anmärkning har blifvit gjord äfven af Palmblads vänner, att man jemväl i hans större och omsorgsfullast utbildade verk understundom kan upptäcka smärre — till och med stilistiska — ovårdsamheter, som undfallit honom af tankspriddhet eller af en sinneströthet, hvilken, i motsats till hans outröttlighet under forskningen och under utkastets oftast flersaldiga genomarbetning, en och annan gång synes öfverrumplat honom vid sjelfva den allrasista ut- eller öfverarbetningen. Det behöfver ej här undersökas, i hvad mån detta fel kanske oundvikligt sammanhängde med just de egenskaper i Palmblads framställningssätt, hvilka man allmännast plägar berömma. Säkert är, att i de förhållanden, under hvilka *Tiden* blef redigerad, äro några genom dessa förhållanden uppkomna småbrister än mera ursäktliga; och lika säkert, att ett urval af artiklar ur denna tidning skulle, i en samling af de viktigare bland författarens smärre skrifter, utgöra en städse högt värderad beståndsdel.

Af sig sjelft förstås, att en så ovanlig och mångsidig utveckling af litterär jättekraft, som den vi här öfverskådat, lika litet kunde lemnas obemärkt af den högsta samhällsmakten, som af åtskilliga lärda och vittra samfund.

Det må alltså nu nämnas, att han var riddare af Kongl. Nordstjerne-Orden, samt ledamot af Kongl. Vitterhets- Historie- och Antiquitets-Akademien 15), af Kongl. Vetenskaps-Societeten i Upsala, af Kongl. Samfundet för utgifvande af Handlingar till Skandinaviens Historia (o. s. v.); äfvensom, att Svenska Akademien 1843 tilldelade honom det Kongliga priset. Hvarför slika vedermälen ej hunno bli ännu flera, åtaga vi oss ej att bedömma. Sjelf hördes han lika litet tala derom, som han öfverhufvud någonsin förmärktes tänka på yttre hederstecken och ceremoniella ärebevisningar. Med lågande sanningskärlek, med sträng samvetsgrannhet, med aldrig hvilande flit, lefde hans manliga själ endast för *sak* och i *sak*; — likgiltigt öfverlåtande *skenet* åt enhvar, för hvilken *detta* är sak, och således icke kan umbäras.

Sådan var denne af många samtidingar misskände man, hvars rena rykte dock skall ohämmeligt göra sig väg till ett klarsyntare slägte. Sådan satt han — att vi här må låna hans minnestalares ord — ”dag och natt i sin från student-åren bevarade soffa, med pennan i handen, en symbol af fliten, ett lefvande vittnesbörd om arbetets välsignelse;” alltid från sitt arbete fryntligt uppblickande mot hvarje ankomling, och genast redebogen till meddelande språksamhet. Sjelf var han, ehuru

15) Hans Inträdes-Tal i denna Akademi — ännu otryckt — innehåller nya och originella uppdaganden i afseende på likheten (sannolikt enheten) af Siva och Dionysos eller Bacchus. — Se hans eget yttrande derom i *Läring för Bildning och Nöje*, H. I, sid. 56.

han icke gerna — äfven blott för ett par timmar — skiljde sig från sitt skrifbord, både en den trefligaste gäst hos vänner och en den gästfriaste värd i sin egen boning; der han, ock ständigt mottog unga studerande (framförallt ifrån det kära Östergötland) med patriarkalisk välvilja, med obegränsad frikostighet. Hans förmåga att slå sig lös, att hän- gifva sig åt ögonblicket och sällskapsglädjen, var vid alla dylika tillfällen ojemförlig. Att han också på resor var en den upprymdaste och angenämaste kamrat, och att *resa* var ett nöje, som han skattade särdeles högt, har näppligen mången förmodat: emedan göromål och andra omständigheter sällan tilläto honom njuta det, och den längsta af hans färder ej fick sträckas längre, än (1817) till Köpenhamn. I umgänge lika liflig och underhållande, som i sina skrifter, ägde han en samtalsgäfv, hvars ledighet, hvars talent att berätta, hvars hela humoristiska originalitet, förhöjd genom det godmodiga i en honom alldeles egen dialekt, oföränderligt beledsagades af öppenhet, ofta af skalkaktighet, yänligtvis af en sig osökt infindande lärdom. Ofverhufvud har väl sällan funnits en man, som på samma gång varit så hjertlig, så qvick och så kunskapsrik. Under de sednare åren helst talande om historiska och politiska ämnen, var han sjelf en verldshistoria i personligt sammandrag, på hvarje dess punkt, uppifrån Asiens äldsta tider ned till Europas nyaste, hemmastadd med lika minne, lika klarblick, lika detalj-kunskap om saker och personer. Derföre sågs han ock upplefva hvarje vigtig historisk och eth-

nographisk upptäckt, — vare sig af Ciceros bok *de Republica*, af Hieroglyphernes nyckel eller af Ninives ruiner, — med en fullkomlig ynglingafröjd; och denna fortfor i hans sista dagar lika oafkyld. I allmänhet omslöt det trygga jemmod, hvarmed han bar sina öden och fortgick sin väg till målet, en innerlig djupkänslighet, som väl inför större sällskap alltid skydde att omedelbart eller oförtäckt yppa sig, men deremot ej sällan — och stundom med stark rörelse — emellan fyra eller sex ögon afkastade slöjan. Det orubbliga jemmodet hvilade föröfrigt på trefaldig grund: hans naturliga glädftighet; hans religiösa förtröstan på sanningens makt och säkra (om än långsamma) framgång; och hans jernviljas medvetande af sin förening med ett praktiskt förstånd. Det var detta medvetande, som för honom sjelf undangömd eller urskuldade hans enda karaktersfel: en envishet, nära nog så stor som Carl den Tolftes. Dervid måste dock medgifvas, att utan en så mäktig spännfjäder hade hans personlighet icke blifvit en lika öfvervinnerlig. Hvad man berättat om hans okränkbarhet af motståndarnes beteenden, och hans fågnad öfver deras bittraste utfall såsom bevis på hans uppsatsers värde och verkningskraft, är bokstafligen sannt. Han fann (åtminstone med ytterst få undantag) deras uppförande alldeles sådant, som han väntat det; och så mycket mindre föll honom in, att deröfver gräma sig. Föröfrigt voro hans tankar om en del af de konservativa just ej heller synnerligen höga: de hade gifvit honom för många prof af sin oeffterättlighet,

sin sömnaktiga sjelfförtröstan, sin dröm att det fält, som de ville se försvaradt, kunde skyddas lika väl, fastän de sjelfve — med sina personer eller sina medel — uteblefvo. Om någonting på hans publicistiska bana egentligen förtretade honom, så var det detta. Men han visste med sig, att han icke gick *deras* ärenden; och denna medvetenhet var hans tröst. Jemväl i hänsigt till sina närmaste politiska vänner bibehöll han en så oinskränkt sjelfständighet, att då en af dem framlade ett representations-förslag, hvarmed *Palmblad* var missbelåten, recenserade han det på ett ogillande vis i samma tidning, till hvars upprättande denne hufvudsakligen hade medverkat. Det förstås, att *Palmblad* hvarken hade fått uppmaningar, eller vinkar, att göra annorledes; och att de bägge vännerna förblefvo lika förtrolige, lika innerligt förbundne efteråt, som förut. Fast, liksom i grundsatser, så äfven i böjelser och pligtkänsla, var han en trogen vän, en öm make och husfader, en oförtruten embetsman, en af nödlidande — så långt han förmådde — aldrig sáfängt anlitad hjälpare. Med alla bryderier växte hans rådhighet jemnhögt, och hans frimodighet kunde ej svigta. Samma lynnets ungdomliga lifskraft, som ännu i ålderdomen gjorde hans umgänge eftersökt jemväl af unga, vidmakt-höll sig öfverhufvud i hans innersta så oförvandlad intill hans sista stund, att man, oakadt anletets skrynkor och de grånade håren, kan jemväl på honom lämpa Schellings utlåtelse om Steffens: "er ist in seiner *Jugend* gestorben."

Desto förlätligare var hos honom sjelf, hos maka, barn och vänner den inbillningsvilla, som lofvade en återstående lång fortsättning af detta både så mångfaldigt och så gladt arbetsamma lefnadslopp. En "ovanligt god helsa," för hvilken han i sin sjelf-biographi tackar Försynen, beskärdes honom under största delen deraf, och syntes ännu vid nyssförlutna årets början hafva undergått en föga betydande minskning. Men omkring Påsktiden begynte, förmodligen länge i löndom förberedd, den sjukdom utvecklas, hvars långsamt framskridande makt ingen jordisk läkedom kunde besegra. Den yttrade sig hufvudsakligen såsom en i månader fortsarande afstyning, hvars orsak — en kräftartad invärtes åkomma — han var så långt ifrån att ana, att han inemot slutet ansåg sig hafva öfverstått den egentliga sjukdomen och redan vara på väg att tillfriskna. En skenbar förbättring, som infann sig vid sommarens början, därade åter nästan alla med ett bländverk af hopp, när den lät honom till och med företaga en liten lustfärd till Stockholm och dess omgifningar, samt derifrån till Kongsör; der han vistades några dagar hos en af honom länge högt skattad litteratör, som från hans ungdoms motståndare var förbytt till en under de äldre åren förvärfvad bundsförvandt. Sedan han från honom tagit afsked, tycktes resan endast påskynda upplösningen; hvars andra stadium började med hans hemkomst till Upsala. Då likväl detta sednare stadium var nästan alldeles plågfritt, och han under den rastlöst fortgående kroppsliga afmattningen bibehöll alla

sina själsförmögenheters fulla bruk och styrka, föresväfvade honom (såsom det syntes) möjligheten af hans banas nära afbrott knappt någonsin, eller ock blott skymtvis ett par gånger under de tvenne sista dagarne. Ända till sin dödsdag läste han, skref, dikterade, och hvälfde i sina tankar förslager till nya litterära verk; esomoftast, i halfliggande ställning, sittande i sin soffa liksom förr. Ännu ett par timmar före utslocknandet förklarade han sig må alldeles bra, och beställde, till större beqvämlighet i de stunder, då han var för matt att resa sig upp i sängen, en tvärsöfver denna anbragt inrättning, på hvilken böcker och papper kunde läggas. Endast i de yttersta ögonblicken märktes en förändring i hans ditills alltid vakna och sjelfmedvetna besinning. Han ropade då på sin maka, och sade: "Ser du det andra, det stora huset? Till det stora huset vill jag flytta!" Derefter lutade han sitt hufvud ned i handen, liksom eftertänkande; och efter ett par djupare, men dock lätta andedrag, under det handen fortfor att betäcka ögonen, var flyttningen verkställd.

Sextiotre år, åtta månader och två veckor hade han på jorden tillbragt, då han den 2 September 1852, kl. 2 e. m., skildes från henne och de sina. Hans anlete, med den honom egna blick, som så troget uttryckte hans sjäselementers märkvärdiga blandning, lyckades en af hans unga landsmän efterskickad Målare 16) att träffande uppfånga, sedan hans sista sjukdom redan hade börjat. Också är

16) Steevers. Palmblad var Östgöta Nations Inspektor.

hans bild, — i andlig och lekamlig mening, — nästan den enda qvarlåtenskap, som hans enka 17) och tre omyndiga barn efter honom få behålla. Sådan blef en verkan af olyckor, dem han ej förvållat, och hvilkas följder han, med sin ovanliga skicklighet och energi äfven såsom affärsman, under förutsättning af längre lefnad hoppades kunna öfvervinna.

Det gifves en "dom öfver dödman," som utöfvas af likmaskarne, eller dem, som göra sig till deras vederlikar. Men denna dom är icke den, öfver hvilken Snillet och Dygden bekymra sig. Det gifves ock en, som fälles af upphöjdare väsenden, och som har sig noga bekant, huru mycket lättare det är att söka fläckar i en lysande förtjenst, än att afspegla den i tillbörlig klarhet. Svårigheten, huru Palmlblad skall granskas, är i alla fall icke den största. En större är, huru han skall öfverträffas och ersättas. Mellertid har den erkänslans gärd, som härmed velat göra uppmärksam derpå, redan i förväg skördat sin lön. Att hafva varit den Hädangångnes vän, i alla hans lefnads skiften; att, såsom fosterbroder, hafva kämpat vid hans sida; att under ett halft århundrade hafva ägt detta adla och rika hjertas hela förtroende: det är, i enskildt afseende, en oförgänglig minnets välust; i offentligt, en aldrig förblekande ära.

17) *Mariana Rebecca Loenbom*: hans maka sedan år 1828.

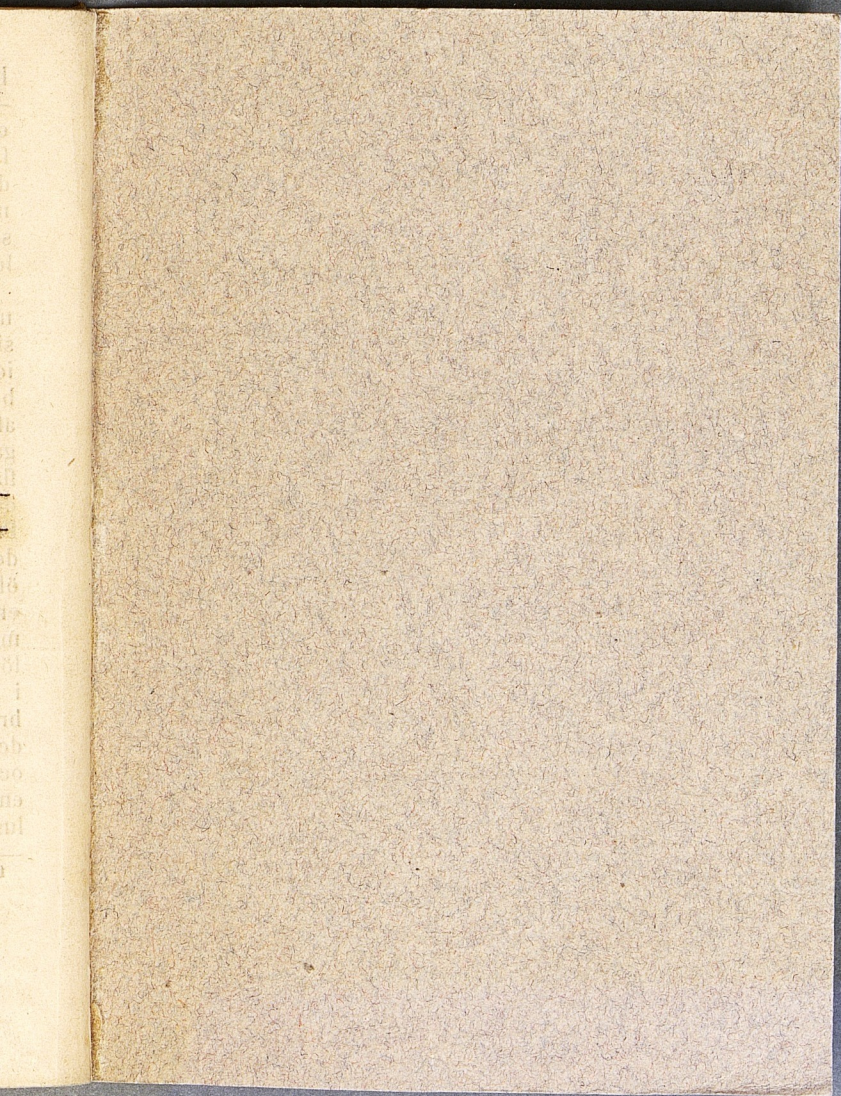
hans bild — i andlig och lekfull mening — utåtan den enda pyretfänskap, som hans
 enda (V) och de omvändiga barn eller honom
 till behålla. Sedan då en verklig af olyckor,
 dem han ej förtjätt och hvilas följder han
 med sin öfvermått af riklighet och energi älvor
 som allsammans under förtjättning af längre
 tids tid hopprades kunna öfvervinna.

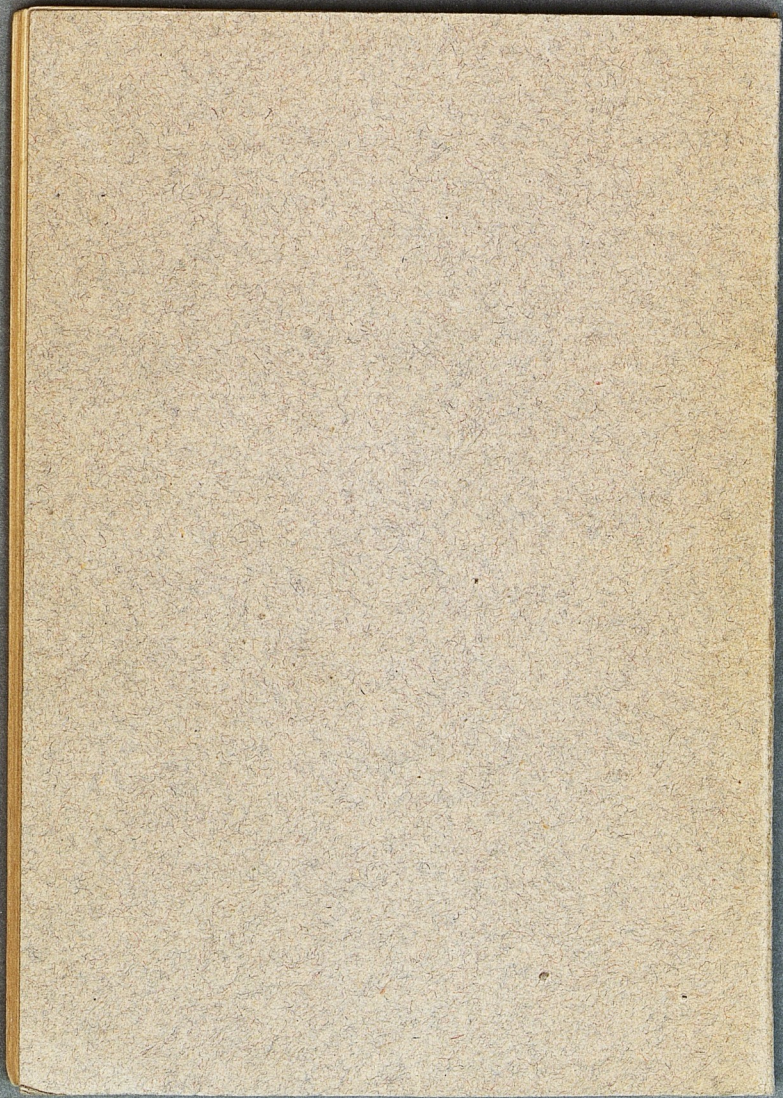
Det gifves en "dom öfver lifvet" som
 mörka af ljuskärnen, eller den som gör
 sig till deras vederbörande. Men denna dom är
 icke dog. Öfver hvilken Gullbet och Pygmalion
 bekymra sig. Det gifves också, som följdes
 af upphöjande vändanden, och som har sig nö-
 ra bekvämt, hvar mycket tilltals det är en såka
 läcker i en flyttande förtjättning, för att sågerna

STOCKHOLM, tryckt hos N. Marcus, 1858.

den största. In storo är, den som skall
 öfverträdas och ersättas. Måhända har den
 rikstingsman som nämnd varit förtjätt
 hvar i förvar sködat sin
 till. Ett hufvud varit den lifvarens vän
 i alla hans lefnads skiften; att som förtjätt
 broder, hvar kändt vid hans sida; att om
 det en kall skundade hvar, det dels dels
 och rika lifvare hela förtjätt; det är i
 enskildt lifvare, en öfvermått minnets väl-
 last; i öfvermått, en aldrig förtjättade är

(1) Marcus förtjätt förtjätt; hans minnets vänd är 1858

www.books2ebooks.eu